A SERFŐZDÉTŐL A SÖRGYÁRIG...

ALAKULT 1892-BEN.

A KANIZSA SÖRGYÁR
centenáriumi évkönyve
1892-1992

A SERFŐZDÉTŐL A SÖRGYÁRIG...

A KANIZSA SÖRGYÁR
centenáriumi évkönyve
1892-1992

Írta:
RÓZSÁS JÁNOS
HÁNCS LAJOS

Lektorálta:
PÉK PÁL

A képanyagot gyűjtötte, összeállította:
CSER GYÖRGY

Grafika:
MIHÁLYFI IVÁN

Felelős kiadó:
FURÁK ZOLTÁN

A kiadványt gondozta
az EUROMANAGER KFT. Zalaegerszeg.

Nyomdai kivitel
SABARIA TYPO KFT. Szombathely.

Előszó

Fényes Elek 1851-ben kiadott nevezetes Geographiai szótára a következőket írja Nagykanizsáról: „E város felette élénk, mert Pest és Horvátország, ismét Bécs és Szlavónia s Bosnyák országok közt feküdvén, kereskedése nagy fontosságú: sertés- gabona-, marhavásárai felette híresek, s törökországi sertések, ökrök mind itt mennek keresztül... ezenkívül majd csaknem egész Somogy innen viszi a gyári és gyarmati árukat..."

Nagykanizsa fejlődésének újabb lendületet adtak az 1860-as évek vasúti építkezései. Bankok és takarékpénztárak alakultak, tőkét és gazdasági hátteret biztosítva a rohamosan fejlődő iparnak és kereskedelemnek. Nagyszerűen jövedelmezett a termény - főleg a gabona és bor - kereskedelem. A fával való kereskedés két nemzedék alatt a nagytőkések sorába emelte és bárói címet szerzett a Guttmann családnak.

Az 1880-as évektől kezdődően több gyárat és üzemet alapítottak. Ekkoriban létesült Weiser János gazdasági gépgyára, Franz Lajos és Társa gőzmalma. A nagy múltra visszatekintő Blau féle konyakgyár rum és likőrgyártással szélesítette termékeinek skáláját.

A városban mind jövedelmezőbbé vált a vendéglátó- és szolgáltatóipar. Mivel a filoxeravész következtében a bor ára magasra szökött, néhány kanizsai polgár és pénzintézeti igazgató elhatározta, hogy a növekvő igények kielégítésére sörgyárat létesít.

A lenyűgöző gyorsasággal fejlődésnek indult egyleti- és társasélet, valamint a gyorsan fejlődő vendéglátóipar magával hozta a sörital iránti kereslet természetes növekedését.

Vállalkozásuk életképesnek bizonyult, és ez abból is látható, hogy a Kanizsa Sörgyár napjainkban ünnepli fennállásának századik évfordulóját.

DR. KERECSÉNYI EDIT

A GAZDASÁGI ÉS MŰSZAKI FEJLŐDÉS

A múlt század utolsó évtizedében a filoxeravész következtében kipusztult a szőlőültetvények kétharmada, a borárak megemelkedtek, s így - az osztrák behozatal ellenére - a figyelem a sörtermelés és malátagyártás fejlesztésére irányult.

A nagykanizsai Kereskedelmi és Iparbank elnöke, Gelsei Guttmann Vilmos inditványára a nagykanizsai üzletemberek és vállalkozók 1892-ben elhatározták, hogy a városban egy malátagyárral együtt üzemeltetett sörgyárat alapítanak. Ezen döntésüket az a megfontolás is ösztönözte, hogy az ország legnépesebb, nagy forgalmú dunántúli részén nagyobb kapacitású sörgyár még nem létezett. Így gazdaságilag is érdeke fűződött a helybeli üzletembereknek ahhoz, hogy hazai főzésű és nem külföldről behozott sör kerüljön a fogyasztók asztalára.

A gyár alapító okiratát 1892 június 30-án az alábbi alapító tagok írták alá: Gelsei Guttmann Vilmos, Eperjessy Sándor, Hirschel Ede, Vidor Samu, Rapoch Gyula, Grünhut Fülöp, Rosenfeld Adolf, Grünhut Alfréd, Fesselhofer József, Maschanzker Mór, Ledofszky Ármin, Blau Pál, Blau Lajos, Bettelheim Győző. A vállalkozás neve Kanizsa Serfőzde Részvénytársaság lett.

Az alapító Gelsei Guttmann Vilmos

Az alaptőkét 500.000 forintban állapították meg, mely összeget az üzletemberek hathatós pártfogásával rövidesen biztosították.

Megkezdődött a gyári komplexum az akkori kornak megfelelő legszebb, legkorszerűbb megvalósítása, felépítése. A tervezőasztalon megálmodott épületeket Konecsny és Nedelnik prosznicz építészmérnökök vezetése mellett emelték fel, alakították ki a kőműves, ács és asztalos szakembe-rek. A belső berendezést a világszínvonalat biztosító, híres F. Ringhofer cég szállította, a 32 holdnyi kiterjedésű földterületen létesített üzemek számára. A malátagyár épülete 800 négyszögöl alapterülettel, négy emelet magasságban emelkedett a környező létesítmények között. Két aszaló, öt áztatóberendezés kezdte meg működését, a szükséges szállító és tisztítóberendezésekkel egyetemben.

Alaptőke részjegye

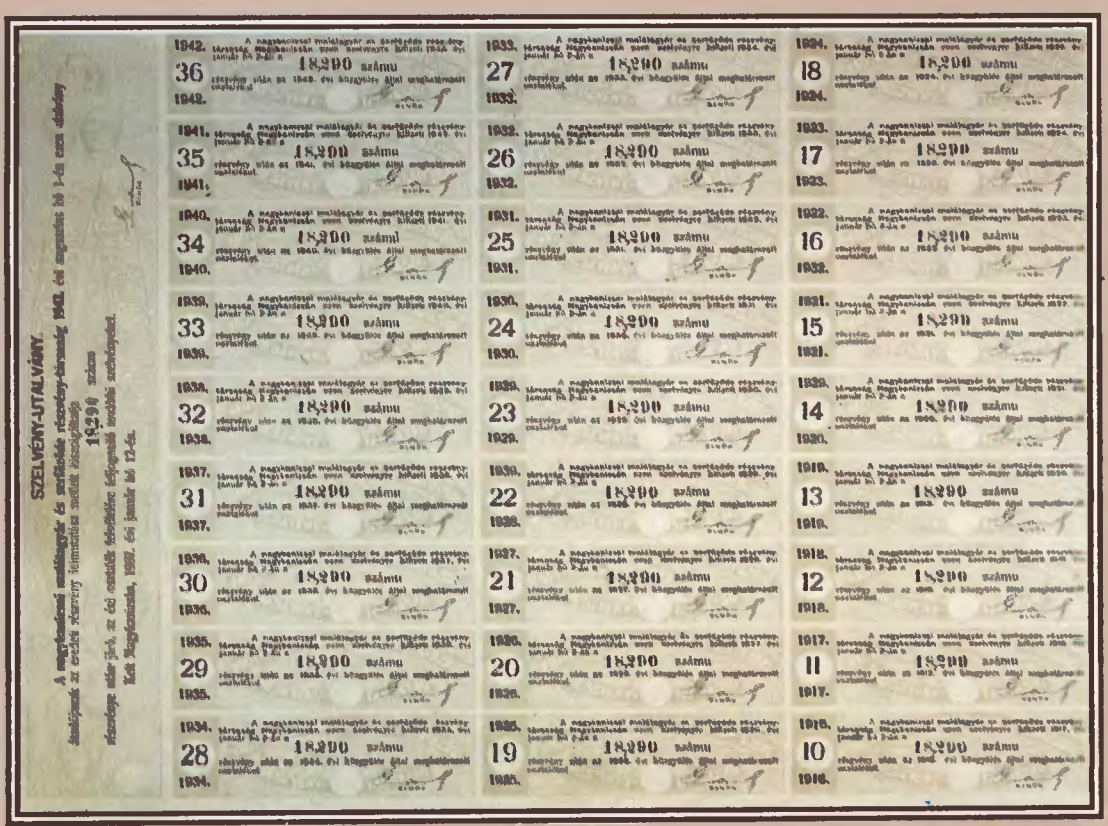

RÉSZVÉNY-SZÁM 18290

50

ALAKULT 1892-BEN

R-K-LAPSZÁM

50

Nagykanizsai Malátagyár és Serfőződe Részvény-Társaság

Részvény

TELJESEN BEFIZETETT

ÖTVEN 50 KORONÁRÓL

MELYNEK ALAPJÁN

Dr. Fábián Zsigmond úrnak

vagy jogutódjának mindazon jogok biztositttatnak, melyek a részvényeseket a Nagykanizsai malátagyár és serfőződe részvény-társaság alapszabályai értelmében megillelik.

Kelt Nagykanizsán, 1907. évi január hó 12-én.

NAGYKANIZSAI MALÁTAGYÁR ÉS SERFŐZŐDE RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

IGAZGATÓ

IGAZGATÓ

Ezen részvény 36 szelvénynyel és egy szelvény-utalványnyal van ellátva

ELISMERVÉNY

56 szám

egy negyed (¼) részvényről, melyre ötven (50) korona lett befizetve

s amelynek alapján

a Király-Sörfőzde Részvénytársaság

Jack Frigyes úr

vagy jogutódjával szemben azon kötelezettséget vállalja magára, hogy négy ilyen elismervény ellenében egy teljesen befizetett

kétszáz (200) koronáról szóló részvényt

fog kiállitani, amelynek alapján birtokosának mindazon jogok biztositttatnak, melyek a részvényeseket a Király-Sörfőzde Részvénytársaság alapszabályai értel[illegible] megilletik.

Nagykanizsán, 1911. évi [illegible] hó 12-

KIRÁLY-SÖRFŐZDE RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Igazgató.

Igazgató.

Ezen elismervény 36 szelvénnyel és egy szelvénytalványnyal van ellátva.

A sörfőzde épületét kiegészítette az erjesztőkamrák sora, az ászokpince, továbbá a gépház, a kazánház, a vízszűrő épület, a fahordók szurkolóüzeme. A főépületek köré sorra létesültek a kiszolgáló jégverem, asztalosműhely, kádárműhely, azokon túl a lóistállók. A kapubejárattól jobbra felépült az igazgatási épület, a bejárati porta, majd egy sörcsarnok. Baloldalon emeletes vendéglő létesült, eléje, a kerthelyiségbe platánfákat ültettek. A korabeli feljegyzések szerint anyagraktár, hordópajta és szuroktároló egészítette ki a gyártelep épületegyüttesét. A közeli, átellenben lévő vasúti teherpályaudvarról iparvágány ágazódott le, azonnal csatlakoztatva a gyárépületeket a vasúti szállítás vérkeringésébe.

Az egész telepet behálózó vízvezeték, valamint az épületek és az udvar villanyvilágítása egészítette ki az akkor valóban rendkívül modernnek ne-

Platánkert

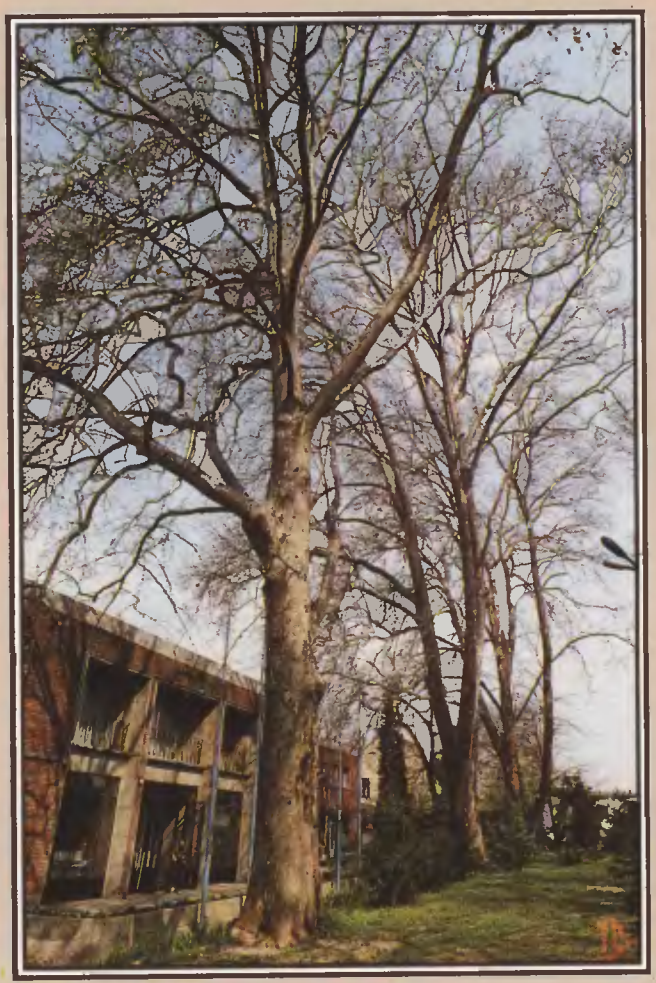

Malátagyár látképe

vezhető létesítményt. A sörgyárat az eredeti tervek szerint évenkénti 20 ezer hektoliter sör értékesítésére építették, azzal a megfontolással, hogy kisebb fejlesztéssel a termelést akár a kétszeresére lehessen emelni.

A kezdeti években a gyár cseh és morva munkásokat foglalkoztatott. Néhány év múltán már helybeli magyar munkások végezték a szakmunkát, betanulva a vendégmunkások mellett.

A malátagyár 1894-ben már 133,5 tonna malátát készített. A terméket „Balatoni maláta" néven hozták forgalomba, és nagy mennyiségben szállították Görögországba, Belgiumba, Svájcba és Olaszországba.

A sörfőzde 1895 február 5-én kezdte meg működését és ugyanezen év május 2-án már mérték az első sört. Szeptember végéig 8.025 hektoliter sört gyártottak. 1896-ra fokozatosan emelkedett a gyár termelése és a sör minősége.

A főbb magyarországi értékesítési helyek elsősorban a Balaton és vidéke, aztán Budapest, Székesfehérvár, Sopron, Barcs, Kapuvár, Zalaegerszeg, Csáktornya, Csurgó és Szentgotthárd volt. Néhány éven belül a vállalatnak Fiumében 40 korcsmája működött, de nagykanizsai sört csapoltak Trieszt-ben, Splitben és Polában is, valamint az egész adriai tengerpart hosszában.

Az akkori technológia szerint a kész

sört általában szűrés nélkül hozták forgalomba 25, 50 és 100 literes, belül szurkolt fahordókban. Palackozottan nagyon kevés sör került a fogyasztókhoz. A söröspalackok különböző méretűek voltak. A töltésük kis teljesítményű, néhány töltőcsappal rendelkező, kézi működtetésű készülékekkel történt. A palackok lezárására parafadugót használtak. Magyarországon ebben az időben sem söröspalack, sem pedig koronadugó gyártás nem volt. A palackokat nem látták el címkékkel, hanem a rajtuk lévő dombornyomás jelezte, hogy melyik gyár terméke a benne lévő sör.

A nagykanizsai sörgyár 1911-ben a nevét Király Sörfőzde Részvénytársaságra változtatta. Évről évre jelentősen

Sörös fahordók

emelte termelését, bár a kisebb Balling-fokú és olcsóbb osztrák sörök importja még ebben az időben is konkurrenciát jelentett az erősebb, és ezért drágább hazai sörök számára.

Régi sörös üvegek

TELJESEN BEFIZETETT ALAPTŐKE 1 MILLIÓ KORONA. M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNTÁRI SZÁMLA 3299. SZ. OSZTR. POSTATAKARÉKPÉNTÁRI SZÁMLA 859416. SZ.

GIRO-SZÁMLA AZ OSZTRÁK-MAGYAR BANKNÁL

Nagykanizsai Malátagyár és Serfőződe

Részvénytársaság

Budapesti műcsarnok kiállítás, kitüntetve ezüst és malátagyár-érmekkel

Sörgyár Nagykanizsa

TELEFON 36. sz.

Malátagyár és Serfőződe
Nagykanizsa 2.

Nagykanizsa, 1912 június 16

Tekintetes Pradhas Gyula Kávéház Tulajdonos Úr. Helyben

Megrendelését fogadtuk be f. hó 13-

a megrendelésnek, melyet a legpontosabban foganatosítva ma [illegible] elszállítottunk.

Azon szolgálatunk kedvezményének igénybevétele végett, mely szerint a 28.— f. összegről [illegible] utánunk

Kérjük tisztelt rendelő megrendelésünk, melyek pontos szabályozását alább is kérjük.

Kiváló tisztelettel

NAGYKANIZSAI MALÁTAGYÁR ÉS SERFŐZŐDE RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

2 fillér

Horde hektoliteres	Rekesz	Palaczk nagy	kis	üres nyaku	Hektoliter	Ár K	f	Summa összeg K	f
	2			50	[illegible]	36		18	
					[illegible]			10	
								28	

Az edényen csak kifüzésünkben adatnak a sörhöz, azok feltétlen tulajdonukul képezik és használásában 3 hét alatt szintén bármelyik vételi küldendők. — Felszámításokkal csak az esetben vehetünk tekintetbe, ha azok rögtön az áru vétele után tétetnek meg.

Az Ön érdekében kérjük, hogy a visszaküldendő üres edények portóin megtakarítását és a hordók nagyrészét a kvantumhoz beszerzési szükségletét, mert az ennek elmulasztásából eredő hátrányt a felelősség csakis Önt terheli.

Fizetések részünkre pénztárunknál, vagy postatakarékpénztár utján, vagy pedig a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank nagykanizsai fiókjánál teljesitendők.

Szállítólevél 1912-ből

Sörcimkék a kezdetből (1911)

Sörösplakát

A sörféleségek forgalmazását főleg erre szakosodott nagykereskedők végezték. Mivel a söröspalackok gyárak közötti csereberéje miatt a fogyasztók a végén nem tudhatták bizonyosan, hogy éppen melyik sörgyár termékét fogyasztják, az 1910-es évek elején került bevezetésre a sima palackokra ragasztható sörcimke.

A növekvő igényekre tekintettel a sörgyárat 1915-ben jelentősen bővítették, termelését fejlesztették. Sajnos azonban már 1916-tól, az első világháborús kényszergazdálkodás miatt a

közélelmezés biztosítására korlátozták a sör - és malátagyártáshoz felhasználható árpa mennyiségét. Ennek következtében a sörtermelés a háború vége felé erősen csökkent. A trianoni békeszerződés miatt a magyarországi sörgyárak, köztük a Király Sörfőzde is, a környező területek elcsatolásával jelentős felvevő piacokat veszített. Ennek ellenére a nagykanizsai sörgyárnak sikerült a néhány talpon maradt hazai sörgyár között megőrizni működőképességét, és minden nehézség ellenére folytatta a malátagyártást és a sörfőzést az 1920-as években is. A nehézségek áthidalására a Király Sörfőzde Részvénytársaság sertéshízlaldát és kenyérgyárat létesített.

1928 júniusában a Dreher-Haggenmacher Első Magyar Részvény Serfőzde RT kőbányai cég megvette a Király Sörfőzde Részvénytársaságot, és a gazdasági világválság utolsó évében, 1933-ban leállította a sör - és malátagyártást Nagykanizsán.

Ajánlólevél

Király-Sörfőzde
Részvénytársaság

KIRÁLY SÖRFŐZDE
Részvénytársaság

Nagykanizsa, 1931. okt. 15.

BIZONYÍTVÁNY

Igazoljuk, hogy Rudolf Wolf úr, született Gaming in Niedenben, Ausztria, 1931 április 19-től a mai napig sörfőzőként volt foglalkoztatva üzemünkben. „Ugyanez" a ráruházott feladatokat a mi teljes megelégedésünkre, nagy körültekintéssel és megbízhatósággal végezte el. Megvolt az alkalma arra is, hogy ismereteit az erjesztő- és az ászokpincében bővítse, és a napi események iránt nagy érdeklődést tanusított.

Wolf úr, akinek kifogástalan viszonya feletteseivel és beosztottaival szemben kihangsúlyozandó, saját kívánságára a mai nappal elhagyja üzemünket, hogy tanulmányait a Weihenstephan főiskolán megkezdje, amihez minden jót kívánunk.

Sörcimkék (1937-41)

Metzger István igazgató

1941 januárjában ismét felújították és üzembehelyezték a Király Sörfőzde Részvénytársaság üzemeit 120 munkással, és az első évi termelési terve 50.000 hektoliter sör volt. Igazgatója Metzger István lett, akit a Dreher Haggenmacher Első Magyar Részvény Serfőzde RT. állított a nagykanizsai Sörgyár élére.

RÉSZVÉNY-SÖR
1941

Az éves sörtermelés 1942-ben már elérte a 70.000 hektolitert. A sörfogyasztás gyors emelkedéséhez hozzájárult az a körülmény, hogy hazánkban nagy létszámú idegen katonai alakulatok tartózkodtak, és az országhoz visszacsatolt Muraközt is a nagykanizsai sörgyár látta el termékeivel. Városi és vidéki utazók alkalmazásával, valamint 32 sörnagykereskedő lerakatai révén sikerült a felvevő piacot zökkenőmentesen és folyamatosan ellátni. A vidékre irányuló sörszállítást tehergépkocsikkal bonyolították le. Említésre méltó fejlemény, hogy a gyár kazánjait 1942-től már a közeli lelőhelyről földgázzal üzemeltették.

A második világháborús események, bombázások során szerencsére a sörgyárat nem érte károsodás. Sajnos azonban a háború utolsó napjaiban, a város felé nyomuló szovjet katonai alakulatok elől visszavonuló német csapatok, a gyár vezetőségének minden tiltakozása ellenére, 1945 március 31-én felrobbantották a sörgyár kazánházát.

A harci cselekmények elcsitulása után a kazánházat a gyár szakmunkásai áldozatos munkával valamennyire helyreállították, de a malátagyártás és a sörfőzés nem indulhatott meg a gyártelepen. Az akkori nehéz körülmények között csak sörlerakatként működött, Kőbányáról szállították az értékesítésre kerülő sörmennyiséget. A munkások, alkalmazottak nagy részét elbocsátották. A maradék létszám foglalkoztatásával a cég egyéb gazdasági tevékenységgel próbált valahogyan talpon maradni. A malátagyári részleg aszalójában almát, sárgarépát, kukoricát szárítottak bérmunkában. Közben csináltak ugyan próbafőzeteket, de az akkori, háború utáni körülmények között nehezen lehetett beszerezni az ehhez szükséges árpát és kukoricát.

A felvevő piac is akadozott, még a Kőbányáról Nagykanizsára szállított sör eladása is nehézségekbe ütközött. Az 1946-os pénzreform után a fogyasztóknak nem volt elég forintja, egyszerűen nem tellett kedvenc italuk, a sör megvásárlására.

Ilyen körülmények között érte a Király Sörfőzde Részvénytársaságot az 1948 március 25-i államosítás. A magyar söripar termelésének szervezését és irányítását 1948-tól az illetékes minisztérium keretében működő Sör,- Maláta- és Édesipari, a későbbiekben pedig a Söripari Igazgatóság végezte, mely így minisztériumi középirányító szervként látta el az iparág irányítását és felügyeletét.

1949 májusában újabb változás történt: feloszlatták a részvénytársaságokat. Három önálló sörgyár alakult az országban. A Kőbányai Sörgyárak Nemzeti Vállalata keretébe sorolták be a nagykanizsai volt Király Serfőzde Részvénytársaságot is.

Szerény keretek között 1949 végéig folytatódtak a próbálkozások a sörgyártás felújításával Nagykanizsán, de a felettes szervek akkor végleg elhatározták a sörgyár teljes leszerelését. A gépek eltávolítása után a malátagyári részen a Termény- és Közraktárak Vállalat létesített lerakatot. A palackfejtőt húsüzemmé alakították át, az

ászokpincét pedig a Borforgalmi Vállalat használta. Az igazgatási épületben lakásokat, részben pedig munkásszállást rendezett be a Termény- és Közraktárak Vállalat.

Ezek után még a sörlerakat sem maradhatott a gyártelep területén. Átköltöztették az Ady utca 25 szám alatti szikvízüzem helyiségeibe, ahol már mint a pécsi Pannonia Sörgyár sörlerakata működött.

Öt teljes esztendő telt el, amikor a sörigény nagymérvű növekedése újra aktuálissá, szükségessé tette az 1933 óta csak vegetáló, majd ideiglenesen megszüntetett nagykanizsai sörgyár rekonstrukcióját. A magyar Minisztertanács 1954 október 13-án határozatot hozott a sörgyár és a malátagyár újjáépítésére.

Az első terv az évi 250.000 hektoliter sörtermelés biztosítását vette célba. A cég neve Nagykanizsai Sörgyár lett, felügyeleti hatósága pedig az Élelmiszeripari Minisztérium.

Még 1954-ben megkezdődtek az építkezést előkészítő munkálatok, a leendő munkás és alkalmazotti létszám toborzása, főleg a korábban kényszerből elbocsátott munkatársak visszahívásával. A feladatot a minisztertanácsi határozattal egyidőben kinevezett Gömöry János igazgató szervezte és irányította.

A tervezés és építkezés lebonyolítására a söripar történetében először magyar vállalatok, így az Élelmiszeripari Tervező Intézet, az ÉM Pécsi Tervező Vállalat, generálkivitelezőként pedig a Kaposvári ÉM Mélyépítő Vállalat kapott megbizatást.

Gömöry János igazgató

A minisztertanácsi határozat értelmében az építkezést kiemelt beruházásként kezelték. Az építkezés szakmai felügyeletére Kőbányáról hét söripari szakembert irányítottak Nagykanizsára. A még használható és felújítható berendezéseken kívül beépítettek a Fővárosi Serfőző Vállalat leszerelt berendezéseit. A gyár területén lévő három kutat még használható állapotban találták, és megtisztításuk után üzembehelyezték.

1955 januárjában kezdődött meg a tényleges földmunka, valamint a szükséges építkezés. A teljes újjáépítés és a belső felszerelés, a végleges üzembehelyezés 70 millió forintba került.

1956 május hónapban megkezdődött a próbafőzés. Az első kész sört 1956 június 16-án fejtették le, és már június 26-án megindult az értékesítés.

1956-ban, alig több mint féléves üzemeléssel, összesen 85.450 hektoliter készsört termelt és értékesített a gyár, melynek túlnyomó többsége - 76.350 hektoliter - hordós sör volt: Balatoni Világos, Kinizsi és Barnasör választék szerinti összetételben. A mindössze 9.100 hektoliter palackozott sör Balatoni Világos, Kinizsi és Zalai Ászok fajta volt, valamint elenyészően csekély mennyiségű Barnasör.

Az első próbafőzés (1956)

Hordóssör fejtése

A minőségi sör aránya a kezdeti időszakban érthető módon még jelentéktelen volt, mindössze 2,1 százalék. Ez az arány a főzés technológiájának tökéletesedésével csak lassan, de biztosan emelkedett: 1957-ben 3,4%, 1958-ban 6,1%, 1959-ben 5,7% és 1960-ban 6,0% volt a minőségi sörök aránya a kommersz sörökhöz viszonyítva.

A gyár dolgozóinak létszáma, a munkás és alkalmazotti létszám az indulás évében együttesen 224 fő volt.

Főzőház

Az 1956-ot követő években egészen 1966-ig a hordós sör fejtése volt túlsúlyban az alábbi táblázat szerint:

Termelési év	Hordós sörértékesítés	Palackozott hektoliterben	Összes	Palackozott sör aránya
1956	76.350	9.100	85.450	10,6 %
1957	226.000	33.600	259.600	12,9 %
1958	272.900	58.700	331.600	17,7 %
1959	337.400	40.000	377.400	10,6 %
1960	379.600	47.600	427.200	11,1 %
1961	405 500	67.800	473.300	14,3 %
1962	390.800	75.800	466.600	16,2 %
1963	397.200	78.300	475.500	16,5 %
1964	314.300	182.000	496.300	36,7 %
1965	305.600	198.600	504.200	36,1 %
1966	235.500	292.200	527.700	55,4 %

Sörcimkék (1956)

Amint a táblázatból is látható, fokozatosan nőtt az értékesítésen belül a palackozott sörök aránya. A változó sörfogyasztási szokásokhoz igazodva a magyar sörgyárak törekedtek a palackfejtési kapacitás bővítésére. Eleinte a 6-8 fejes, úgynevezett Rapid kézifejtőkkel történt a palackozás, ezt váltotta fel később a BF-20-as körfejtőgép.

Az évek haladtával mind nagyobb kapacitású palackozógépeket állítottak be a termelő gépsorba. Jól megfigyelhető a minőségi váltás 1963-ról 1964-re, a több mint kétszeresére emelkedett palackozott sör értékesítéséből.

A Nagykanizsai Sörgyárnak az első évektől kezdve a következő helyeken voltak kirendeltségei, ahol szintén teljesen kézimunkára berendezett Rapid típusú palackozógépeken töltötték a sört: Pápa, Siófok, Veszprém, Kaposvár, Balatonboglár, Keszthely. A fejtéshez szükséges sör szállítása vasúton történt, 100 és 200 literes, belül szurokkal bevont fahordókban.

Palackfejtő gépsor

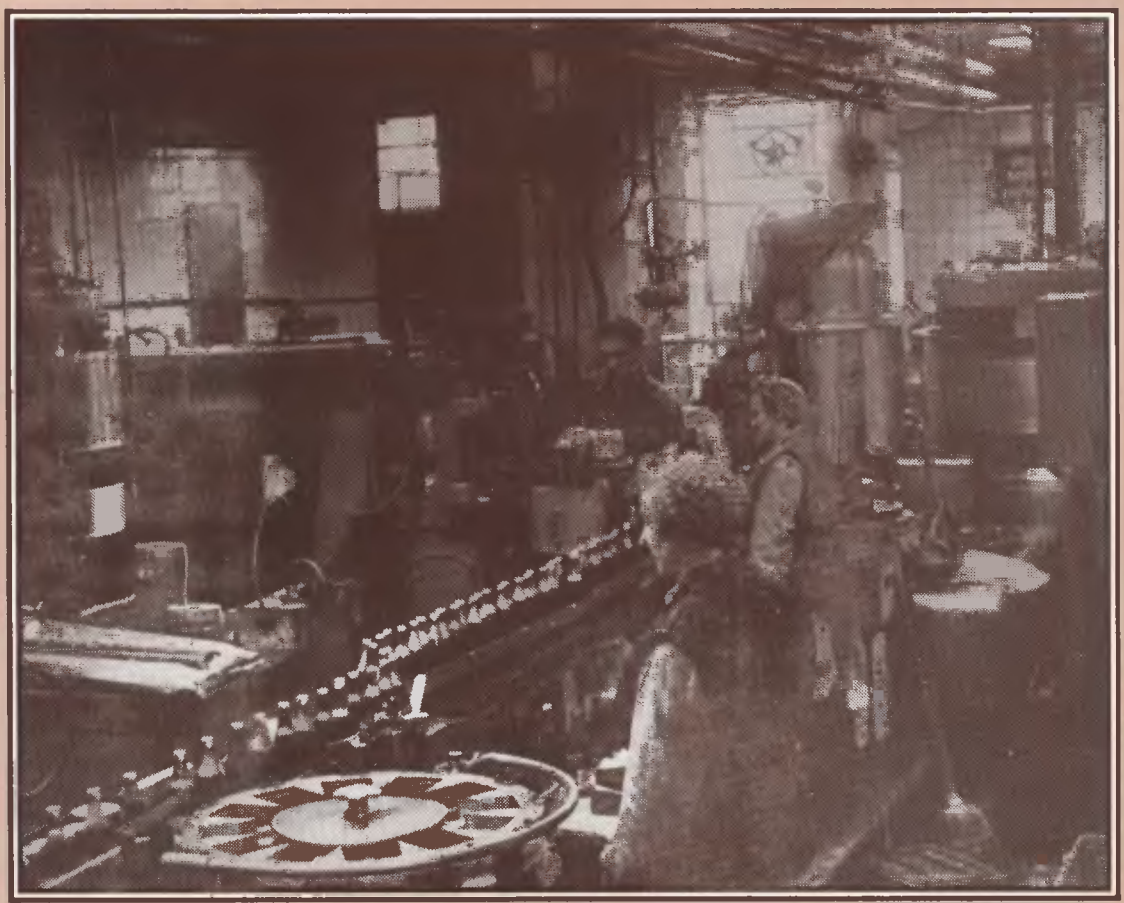

A vagonok hűtését a meleg nyári időszakban jegeléssel oldották meg. A szükséges jégmennyiséget a sörgyárhoz tartozó, úgynevezett jéggyár biztosította. Később további kirendeltségek létesültek Zalaegerszegen, Körmenden és Nagyatádon, viszont kivált az értékesítési hálózatból Pápa és Veszprém.

A sörellátás biztosítása a sörgyár és a kirendeltségek közvetlen közelében lovaskocsikkal történt. Később ezt a tevékenységet a Söripari Szállítási Vállalat gépkocsikkal bonyolította. Az értékesítési mennyiségek kiszállítása a kereskedelmi egységek igénybejelentése alapján, túrajáratok formájában történt. A palackozott sörök 0,45 - 0, 65 és 1,5 literes lefejtéssel kerültek forgalomba,30 -54 férőhelyes faládákban.

A sörpalackozó kirendeltségek sörrel való ellátásának fejlesztésére a gyár 1958-ban a honvédségtől átvett egy Federal típusú vontatógépet, ahhoz kapcsolt két mezőgazdasági rendeltetésű pótkocsit és arra szerelte fel a sörtartályokat. Az így, házilag kialakított tankautóval elsőnek a balatonfüredi kirendeltségre szállítottak sört, 1958 augusztus 20-án. Az első, kifejezetten sörszállításra kifejlesztett tartálykocsit az 1959-es Budapesti Nemzetközi Vásáron mutatták be, melyet azután a Nagykanizsai Sörgyár vásárolt meg.

Az első tartálykocsi készítésétől napjainkig

Az első tartálykocsi készítésétől napjainkig

A gyors fejlődésre jellemző, hogy 1957-ben már 367 fővel dolgozik a gyár. A termelő objektumok üzembehelyezése, folyamatos fejlesztése után korszerűsítették az irodaépületet, kiépítették a megfelelő szociális létesítményeket.

1957-ben indult a helyreállított üzemben a malátagyártás, az első évben 1.130 tonna termeléssel. A gyár dolgozóinak létszáma ezzel a termelésbővítéssel 1958-ban már 426 fő volt.

1959 január elsejével a hazai söripar szerkezetében lényeges változás történt. Az eddigi négy önálló vállalatból, valamint a Söripari Igazgatóságból, az Erjedésipari Kutató Intézet söripari részlegének leválasztásával Magyar Országos Söripari Vállalat (MOSV) alakult. Az országos vállalatba szervezett egységek jogi önállósága megszünt, és a továbbiakban mint önelszámoló gyáregységek dolgoztak a közös irányítás alatt. Az új szervezet egyik lényeges jellemzője volt, hogy az országos vállalatnak nem volt külön központja, a vezetés egyben a kőbányai gyáregység vezetését is ellátta. A MOSV magába foglalta még a Söripari Szállítási Vállalatot is, amely a sörkiszállítást a négy gyáregység szerinti körzetesítésnek megfelelően végezte. A MOSV egyik legfontosabb tevékenysége a söripar 15 éves távlati fejlesztési tervének a kidolgozása, majd megvalósítása volt

A Nagykanizsai Sörgyár 1956-os újjáépítésével a fejlesztés egy percre sem fejeződött be. Állandó és intenzív fejlődés jellemezte az 1956-ot követő éveket. 1960-ra valósult meg az a rekonstrukció, melynek során a főzőház megújult. A higiéniai követelményeknek megfelelően alakították ki az erjesztő- és ászokpincét, a hordó-és palacktöltő üzemrészeket. Ebben az időszakban a Nagykanizsai Sörgyár Közép-Európa egyik legkorszerűbb sörgyára volt.

A megújult főzőház

Ászokpince 1960-ban

A sörtermelés országos felfutása következtében kicsinek és elavultnak bizonyult az eredetileg felújított és 1000-1500 tonna éves kapacitású, kéz munkaerőre alapozott nagykanizsai malátagyár. A II. ötéves terv kiemelt beruházásaként 1963-ban megkezdődött az új malátagyár építése. 12.000 tonna éves kapacitású, magasfokú automatizálással működő létesítményként, mely SEEGER rendszerű, vándorrakásos csíráztató berendezésen alapult.

A malátagyár felépítését három szakaszban valósították meg: az első szakaszban elkészültek az iparvágányok, a kerítés, az úthálózat a szükséges tereprendezéssel, valamint felhúzták a kiszolgáló épületet. 1964-ben, a második szakaszban épült fel a tulajdonképpeni malátagyár. A harmadik szakaszban történt a korszerű német gépek és berendezések beszerzése, üzembehelyezése.

Iparvágányok építése

A nagykanizsai malátagyár hengeres betonsilói, árasztásos árpaáztatása, vándorrakásos csíráztatása, programszabályozású gőzfűtéses síkaszalója, valamint a teljesen gépesített anyagmozgatása új volt a hazai iparban, és nemzetközi viszonylatban is a legmodernebb megoldások közé tartozott.

A malátagyár látképe

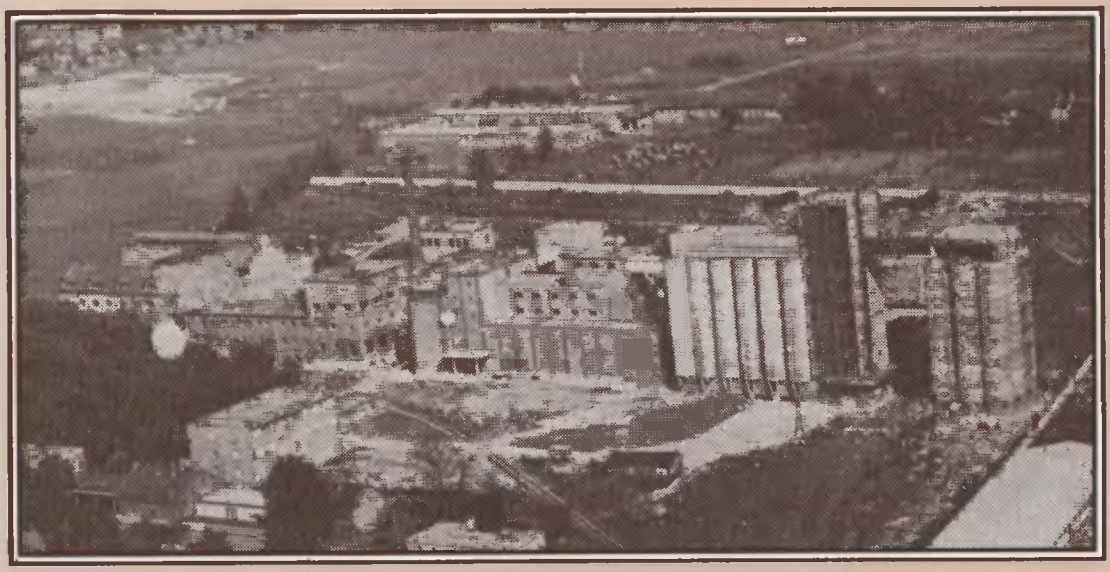

A malátagyár teljes kapacitással 1965 december 15-én termelt. Üzembehelyezése után maláta termelés nem csak a saját szükségletet fedezte, többlet termelését a társvállalatok ellátására Pécsre és Sopronba szállították. Ezáltal bizonyos mértékig tehermentesítették a korszerűtlen kőbányai malátagyárakat.

Az 1956-os illetve 1957-es újraindítástól kezdve a malátagyártás éves mutatószámai beszédesen igazolják a régi és az új malátagyár termelése közötti eltérést, valamint a karbantartással egybekötött állandó fejlesztések és újítások kedvező kihatásait:

töltőkapacitás fejlesztése, a 2000-3000 palack/óra teljesítményű félautomata gépsorok beépítésével. Mind a gyártelep üzemében, mind pedig a palackozó kirendeltségeken tért hódított a fejlettebb technika.

1962-1964-ben az NDK gyártmányú 6000 palack/óra teljesítményű palackozógépeket és az azt kiszolgáló, megfelelő kapacitású gépsorokat építettek be, nemcsak a törzsgyárban, hanem a zalaegerszegi, keszthelyi és a siófoki kirendeltségeken is. Ezeknél a fejtősoroknál vezették be a lemezpasztőr eljárást, mely a rendkívül

Termelési év	Sörmaláta tonna	Termelési év	Sörmaláta tonna
1956	—	1974	14.804
1957	1.130	1975	13.015
1958	990	1976	15.130
1959	1.257	1977	15.316
1960	1.307	1978	15.330
1961	1.575	1979	15.337
1962	1.614	1980	15.374
1963	757	1981	15.324
1964	—	1982	15.344
1965	6.501	1983	15.307
1966	12.840	1984	15.588
1967	13.025	1985	15.338
1968	13.076	1986	15.452
1969	13.105	1987	15.100
1970	13.110	1988	15.269
1971	13.950	1989	15.214
1972	14.344	1990	15.260
1973	14.664	1991	15.297

A palackozott sör forgalmának növelésére már 1958-ban elkezdődött a munkaigényes és balesetveszélyes vizes pasztőr berendezést váltotta fel.

Az új gépek alkalmazásával egyidejüleg merült fel az igény az egységesen 0,5 literes palackok bevezetésére. A nagyobb teljesítményű, gyorsjáratú gépek megkövetelték az egységes, stabil méretű palackokat. 1970-től kezdték általánosan használni az Euro- vagyis a 0,5 literes, szabványos formájú üvegpalackokat. Ezzel egyidejüleg rendszeresítették a 20 palackot befogadó, rekeszes műanyag ládákat is.

Euro üvegpalackok

A palackozott sör térhódítása az össztermelésen belül, a következő tíz esztendő termelési adataiban:

Termelési év	Hordós	Palackozott	Összes sörértékesítés hektoliterekben	Palackozott sör %-os arányban
1967	200.000	328.100	528.100	62,1
1968	181.000	350.600	531.600	66,0
1969	150.800	377.500	528.300	71,5
1970	132.100	401.000	533.100	75,2
1971	152.100	432.200	584.300	74,0
1972	102.400	413.000	515.400	80,1
1973	87.400	433.900	521.300	83,2
1974	87.100	467.500	554.600	84,3
1975	111.900.	468.800	580.700	80,7
1976	111.600	504.400	616.000	81,9

Annak ellenére, hogy a hordós sör értékesítési aránya egyre csökkent, jelntős korszerűsítést jelentett az iparban a fahordókról az aluminium hordók használatára való áttérés. Ez 1966-ban kezdődött, és fokozatosan vezették be a gyakorlatban. Az 1970-es évek elején már mindenütt 50 és 100 literes aluminiumhordókat használtak.

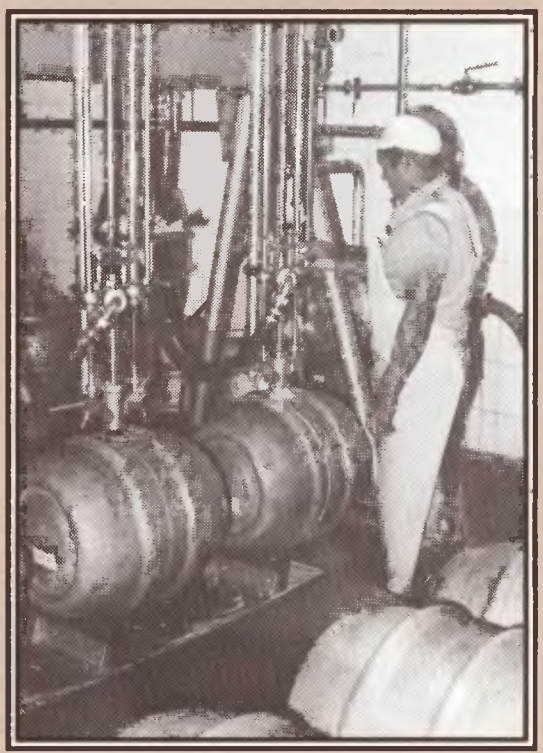

Aluminium hordók töltése

A kész sör szűrési technológiájának fejlesztéseként a sok fizikai munkát igénylő masszaszűrés helyett fokozatosan építették be az ipar egész területén a korszerű, kovaföldes szűrőket.

A sörtermelés felfutásának kezdeti szakasza egybeesett a hazai mezőgazdaság szerkezetének gyökeres átalakulásával.

Ez a fordulat az árpatermesztés nagymérvű visszaesését okozta. A mezőgazdaság átmenetileg nem tudta biztosítani a fejlődő söripar árpaszükségletét, így az 1960-as évek elején import árpára volt szükség.

Komoly munka kezdődött mind a söripar, mind más érdekeltek részéről, hogy ismét legyen Magyarországon sörárpa termesztés, a fajtakérdés megoldásával, a vetőmagellátás biztosításával, a megfelelő agrotechnika kialakításával, és a felvásárlási ár rendezésével.

A hetvenes évek közepén alakult meg a Termelőszövetkezetek Értékesítő, Beszerző és Szolgáltató Közös Vállalat (TSZKER) szervezésében a Sörárpa Termesztési Társulás, melynek a söripar is tagja.

Kovaföldes sörszűrés

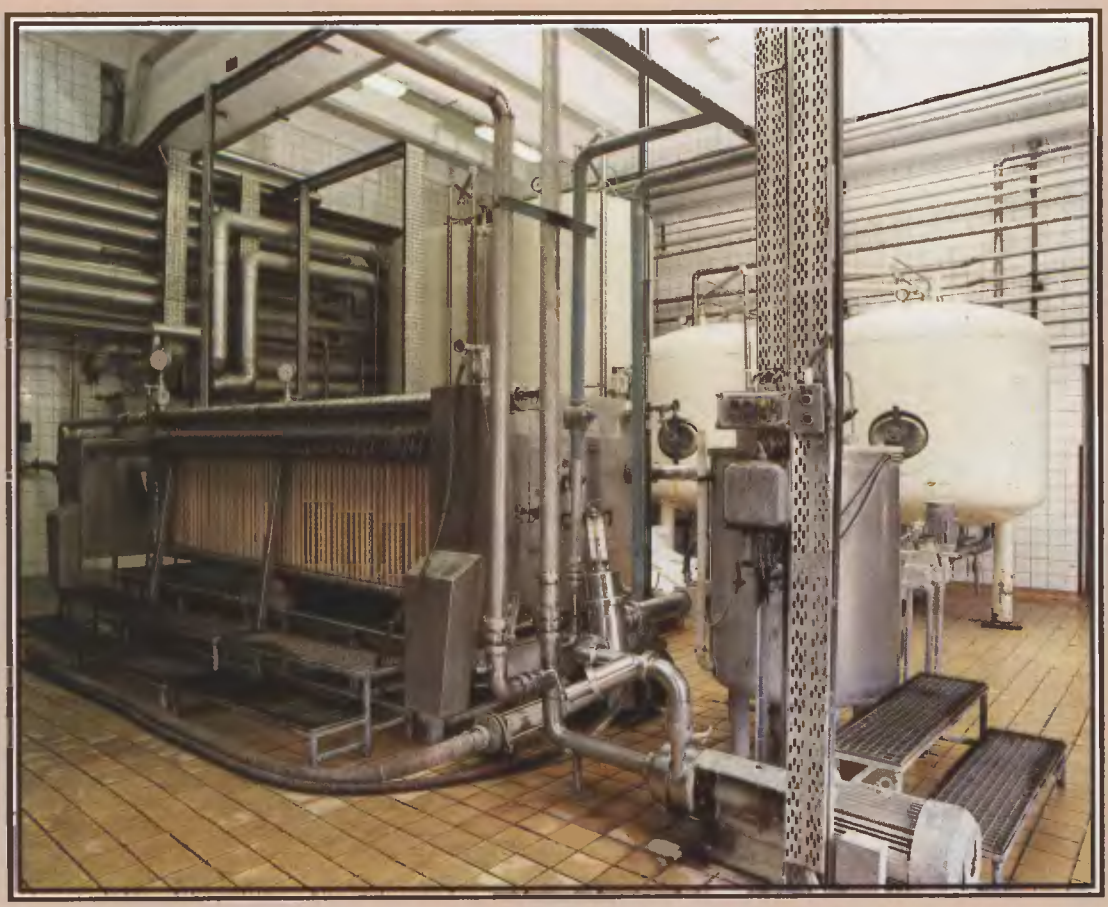

A komló termőterülete Magyarországon 1965-től kezdve érezhetően csökkenni kezdett, és 1970-re a hazai komló a söripar szükségletének alig 40%-át fedezte. Újabb komlóprogrammal sikerült elérni a termesztés növelését. A söripar is jelentős anyagi támogatást adott a gazdaságok komlótelepítéséhez. Itt figyelembe kellett venni azt a tényt, hogy a nagykanizsai sörgyárban a főzőház rekonstrukciója után csak komló pelletet és komló-kivonatot lehet a technológiában felhasználni.

A mezőgazdasági és Élelmezésügyi Miniszter 1970 december 31-ével megszüntette a MOSV-t, a Magyar Országos Söripari Vállalatot, és 1971 január elsejével megalapította a Söripari Vállalatok Trösztjét. A Nagykanizsai Sörgyár is tröszti irányítás alá került.

A Nagykanizsai Sörgyár a fejlesztési, korszerűsítési elképzelésének megfelelően megkezdte üdítőitalok gyártását is. Saját kezelésébe vette 1975-ben Kaposváron a Somogy megyei Üdítőital és Ásványvízüzemet, ahol rövidesen megkezdte az úgynevezett

Sörgyártás alkotóelemei (víz, sörárpa, komló)

"Gyöngy" üdítőitalok gyártását az alábbi választékban: Mango, Maracuja, Orange, Citrom, Meggy, Szőlő, Szamóca, Tonic. Az üdítőitalok 1,0 és 0,25 literes palackokban kerültek a fogyasztók asztalára. Kiemelt értékesítési piacként a Balaton üdülőkörzete szerepelt, de gondot fordítottak a környező városok és kisebb települések nehézkes ellátására is, a sörszállítmányok üzleti terítésével együtt.

Az 1975-től 1983-ig folytatott üdítőital értékesítés mennyisége a következő volt:

Értékesítési év	Üdítőital hl	Értékesítési év	Üdítőital hl
1975	22.000	1982	23.000
1976	20.000	1983	11.000
1977	27.000	1984	32.000
1978	32.000	1985	21.000
1979	28.000	1986	15.000
1980	23.000	1987	10.000
1981	30.000	1988	13.000

A Nagykanizsai Sörgyár további jelentős tevékenysége a tanácsi kezelésből 1975-ben átvett fonyódi ásványvíz töltőtelep üzemeltetése.

A sokéves tapasztalatok alapján a Fonyódi Ásványvíz harmonikus összetétele, igen kellemes élvezeti értéke és gyógyító hatása folytán Magyarország legértékesebb ásványvizeinek egyike. A Fonyódi Ásványvíz rendszeres fogyasztása esetén a szervezetben helyreáll a szükséges ásványi anyagok egyensúlyi állapota.

A Fonyódi Ásványvizet jelenleg 1,0 - 0,5 és 0,33 literes palackokban hozzák forgalomba, az ásványokban gazdag természetes hévizet kellő hőmérsékletre lehűtve és szénsavval megfelően dúsítva. Az évenként értékesített mennyiséget az alábbi táblázat szemlélteti:

Értékesítési év	Ásványvíz hl	Értékesítési év	Ásványvíz hl
1975	62.000	1984	60.000
1976	61.000	1985	63.000
1977	61.000	1986	58.000
1978	61.000	1987	65.000
1979	69.000	1988	54.000
1980	67.000	1989	59.000
1981	72.000	1990	53.000
1982	66.000	1991	45.000
1983	63.000		

Fonyódi ásványvíz (1,0l; 0,5l; 0,33l kiszerelésben)

A Fonyódi Ásványvíz többszörösen elnyerte a Kiváló Áruk Fóruma emblémájának viselési jogát, és jelenleg is jogosult erre a kitüntető megjelölésre.

Az utóbbi évek csökkenő értékesítési mennyisége nem az ásványvíz népszerűségének csökkenését jelenti, hanem a szükséges műszaki és technológiai fejlesztés indokoltságát hangsúlyozza ki.

Az 1976-os és 1979-es évek között került sor a Nagykanizsai Sörgyárban az évi legalább 200 ezer hektoliter sör többlettermelésével járó, 326 millió forintos költséggel megvalósított műszaki rekonstrukcióra, technológiai fejlesztésre.

Az új, hidroautomatikus, STEINECKER rendszerű főzőház 1978-ban kezdte meg a termelést, 650 hektoliteres főzetnagysággal, és évi 800 ezer hektoliter sör főzésére alkalmas berendezésekkel. A régi és többszörösen felújított főzőház természetesen továbbra is üzemben van, mind a mai napig.

STEINECKER rendszerű főzőház

A műszaki rekonstrukció folyamatában két további jelentős fejlesztés valósult meg: az enzimes sörfőzés és a nyomás alatti (úgynevezett Wellhoener) erjesztés. Ezek a gyártási technológiák, a szűrés fejlesztésével együtt jelentősen hozzájárultak a sörtermelés mennyiségének növeléséhez, a gazdaságos termelés megvalósításához és a minőség jelentős javulásához.

A sörgyár fokozatosan áttért a nyitott erjesztőkádas rendszerről a nagy tartályos zárt erjesztésre és kondicionálásra. A 3000 hektoliteres hengerkúpos állótartályok közül az első négynek a felállítására 1979-ben került sor. Ezt aztán egyre több toronyfermentor felállítása követte. Ebben a nagyságrendben összesen 21 állótartály üzemel a vállalatnál. A tartályok tisztítására kiépítették az úgynevezett CIP-rendszert, melyen keresztül a tisztítást, fertőtlenítést különböző vegyszerek adagolásával végzik el.

Wellhoener erjesztés

Nagytartályos zárterjesztők

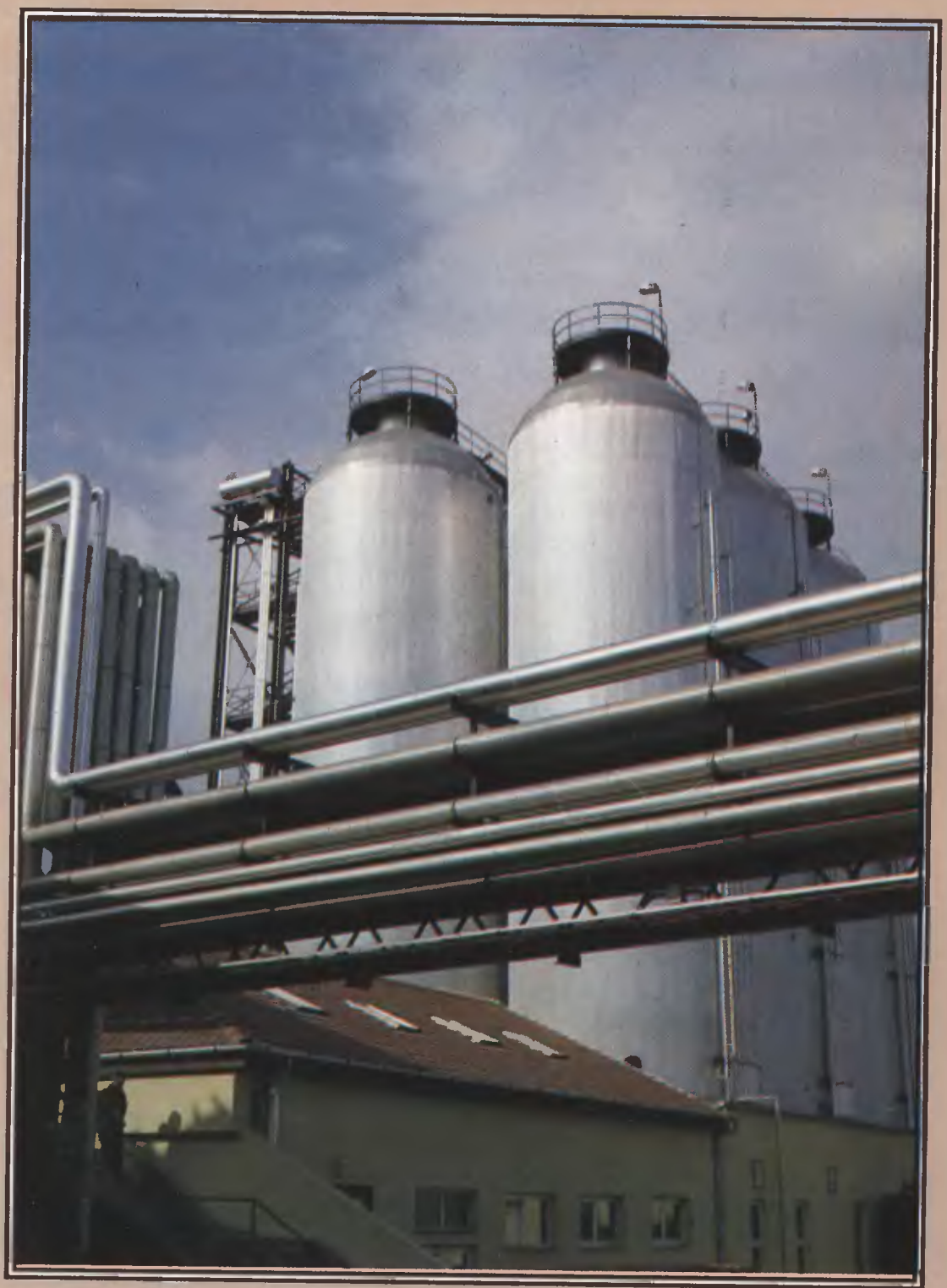

A Nagykanizsai Sörgyár folyamatos rekonstrukciója közben személyi változás történt a vállalat élén. Gömöry János, aki 26 évig volt a nagykanizsai gyár igazgatója, 1980 március 31-ével nyugdíjba vonult, és a Söripari Vállalatok Trösztjének vezérigazgatója, Debreczeny István, április elsejével az addigi igazgatóhelyettest, Dr. Beleki Józsefet nevezte ki igazgatónak.

Dr. Beleki József vezérigazgató

Az 1981-es esztendő nagy eseménye volt, hogy október 20-án ünnepélyes külsőségek között felavatták a Nagykanizsai Sörgyár Siófokon létesült Pepsi-Cola töltőüzemét. Az üdítőital gyártóüzem rekordidő alatt, féléven belül felépült. Július elsejével már meg is kezdődött a próbaüzemeltetés. A dolgozók sikeresen sajátították el a modern technikát, a számukra új

Pepsi-Cola töltőüzem

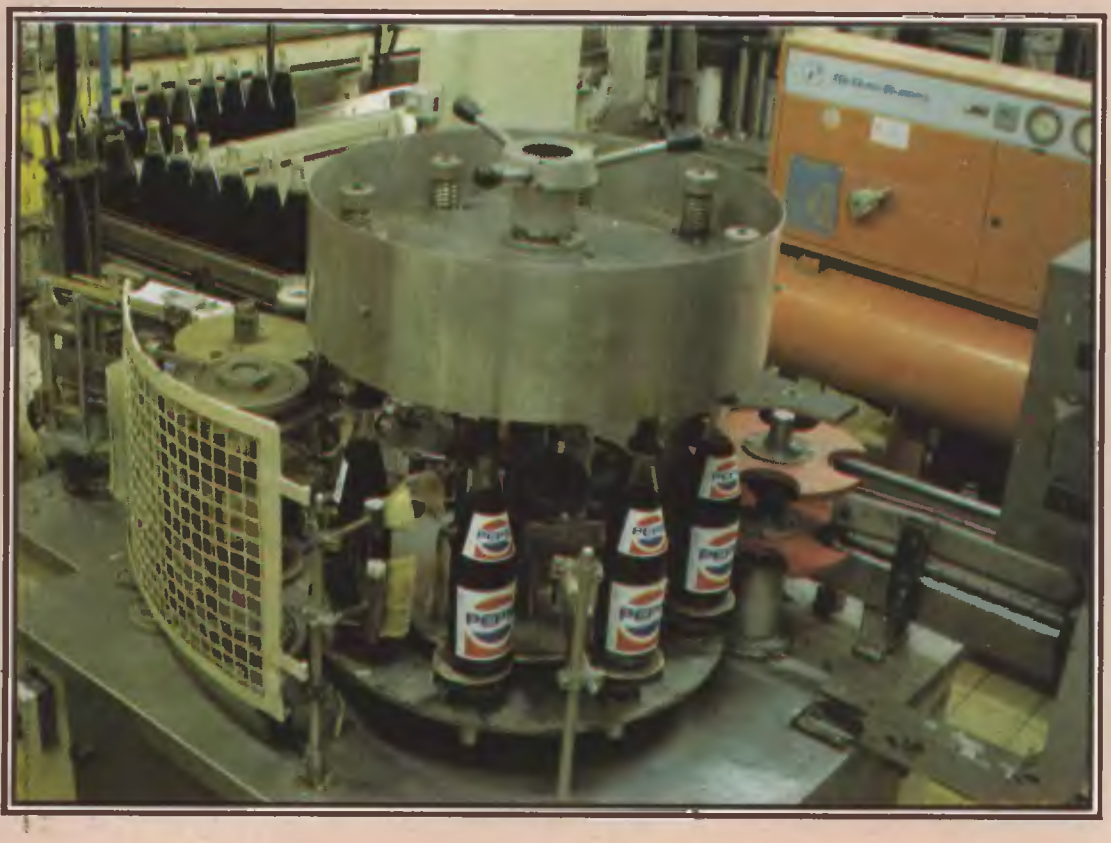

technológiát. Ezzel a gyár termékeinek választékát az üdítőitalok területén a Pepsi-Colával is sikeresen bővítette. A Pepsi-Cola céggel a szerződés 1991 január 31-ig állott fenn. A közel tíz éves együttműködés éveiben a következő mennyiségeket forgalmaztuk:

Értékesítési év	Pepsi-Cola hl	Értékesítési év	Pepsi-Cola hl
1981	16.000	1987	88.000
1982	73.000	1988	66.000
1983	90.000	1989	73.000
1984	66.000	1990	69.000
1985	81.000	1991	14.000
1986	75.000		

A gazdasági életben a körülményekhez való gyors, rugalmas alkalmazkodás igénye megkívánta a söripari vállalatok teljes önállóságát. Ezért a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium 1981 december 31-ével megszüntette a Söripari Vállalatok Trösztjét és öt önálló vállalatot alapított, köztük a Nagykanizsai Sörgyárat.

Az önállóság mellett azonban szükség volt az együttműködés szervezett formájára is. A sörellátásban, különösen nyáron, jelentős sörhiány mutatkozott, ami miatt hazánkba még mindig nagy mennyiségű import sör érkezett. Az import sör forgalmazására, továbbá a komlótermesztés koordinálására és az egyéb, iparági szintű feladatok ellátására hozták létre a már önállóvá vált sörgyárak a Söripari Kereskedelmi és Szolgáltató Közös Vállalatot.

Az utolsó másfél évtized import sör behozatalának alakulása jól szemlélteti azt, hogy a saját termelésünk növekedése, valamint a licencsör 1984-ben megkezdett gyártása értékesítési területünkön hogyan küszöböli ki folyamatosan a külföldről történő behozatalt:

Termelési év	Importsör hl	Termelési év	Importsör hl
1978	149.100	1985	54.500
1979	133.200	1986	94.800
1980	90.600	1987	59.100
1981	134.200	1988	30.700
1982	143.200	1989	85.600
1983	140.400	1990	34.200
1984	75.800	1991	38.200

A hengerkúpos erjesztőtartályok felállításával, a nagy teljesítményű modern Steinecker főzőház üzembehelyezésével sikerült jelentősen növelni a főzött sör termelését, azonban a palacktöltő gépsorok áteresztőképességének elégtelenségére tekintettel nem lehetett a sörtermelést lényegesen bővíteni, illetve növelni.

Az 1980-as évek elején a sörigények országszerve változatlanul növekedtek. A gyári palackozó kapacitást kellett először is lényegesen megnövelni. 300 millió forintos hitelkeretből megvalósított rekonstrukció segítségével sikerült újabb 250 ezer hektoliteres termelésbővítést elérni. Lényeges része ennek a rekonstrukciónak, hogy rendezte azokat a háttér beruházásokat is, melyek folyamatosan akadályozták a biztonságos termelést. Többek között modernizálták a kazánházat, ahol jelenleg egy 15 tonna/óra és két 20 tonna/óra gőztermelésre alkalmas MAHADA kazán üzemel.»A beruházással növelték a hűtőgépház kapacitását, folytatódott a fermentációs üzem kiépítése.

Modern kazánház

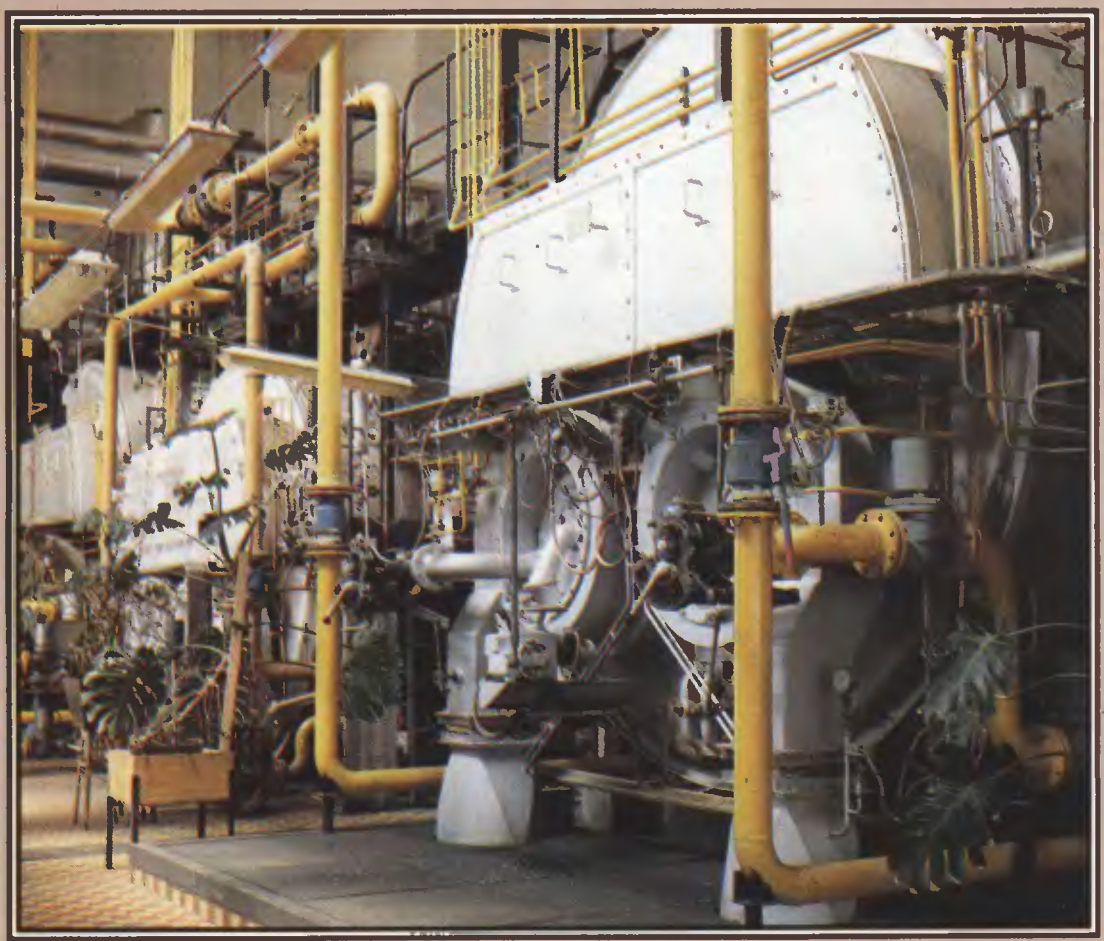

Hűtőgépház

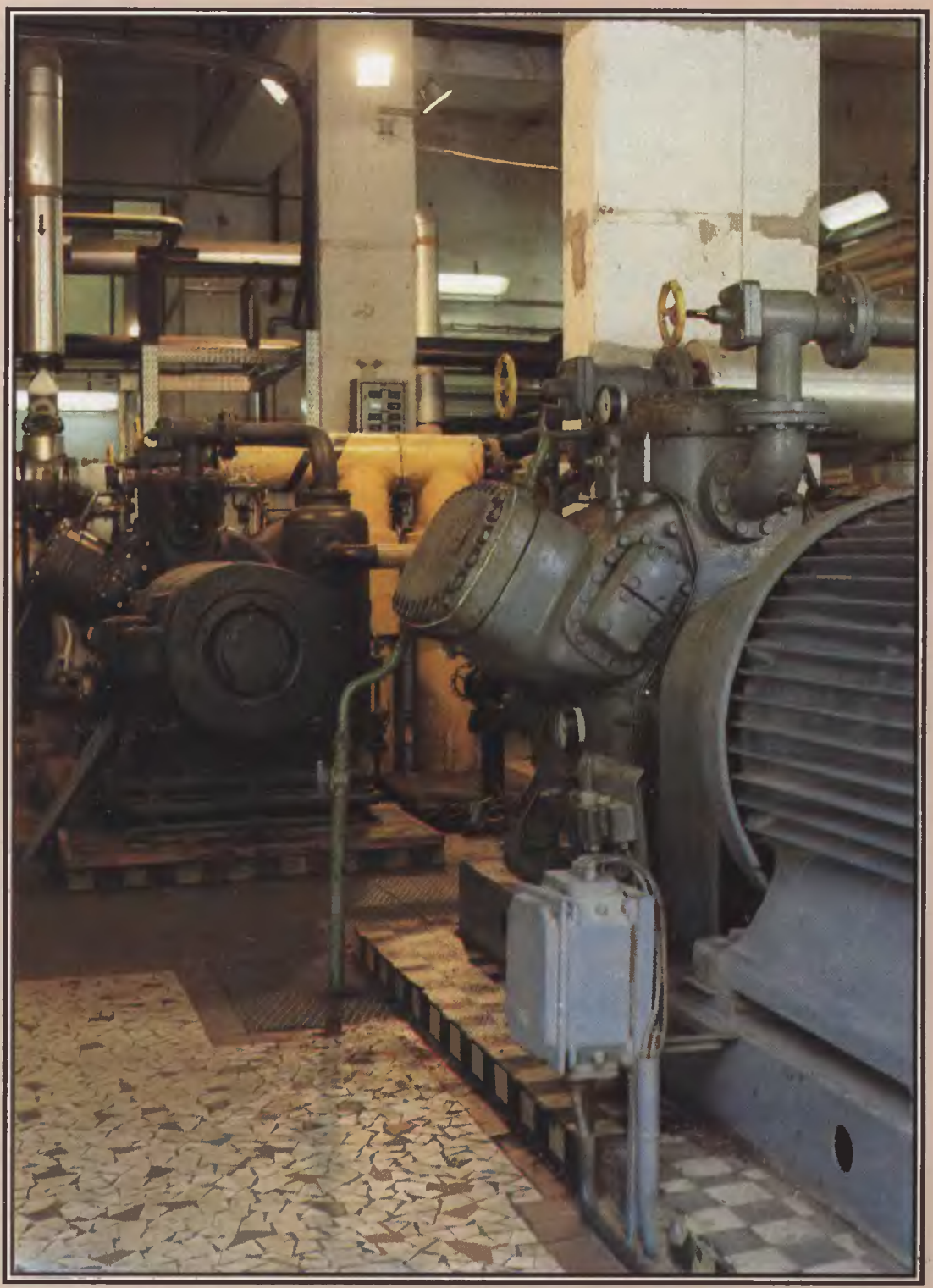

Az új palackozó üzemcsarnok a sörszűrőállomással, a göngyöleg és készáruraktárral együtt 5000 m² alapterületen épült fel. A szükséges tereprendezés után az építkezés 1982 júliusában kezdődött meg, az alapozási munkákkal. A teljes üzemcsarnok 1983-ban épült fel. A jórészt nyugati gyártmányú gépek betelepítése 1984 elején kezdődött meg. Az év során beindult termeléssel már megközelítették az eredetileg 1985-re tervezett egymillió hektoliteres sörfejtést, sőt, kishíján elérték azt. 1984 májusában az új palackfejtőcsarnokban két 24.000 palack/óra teljesítményű gépsort helyeztek üzembe.

Az új sörpalackozó üzemcsarnok

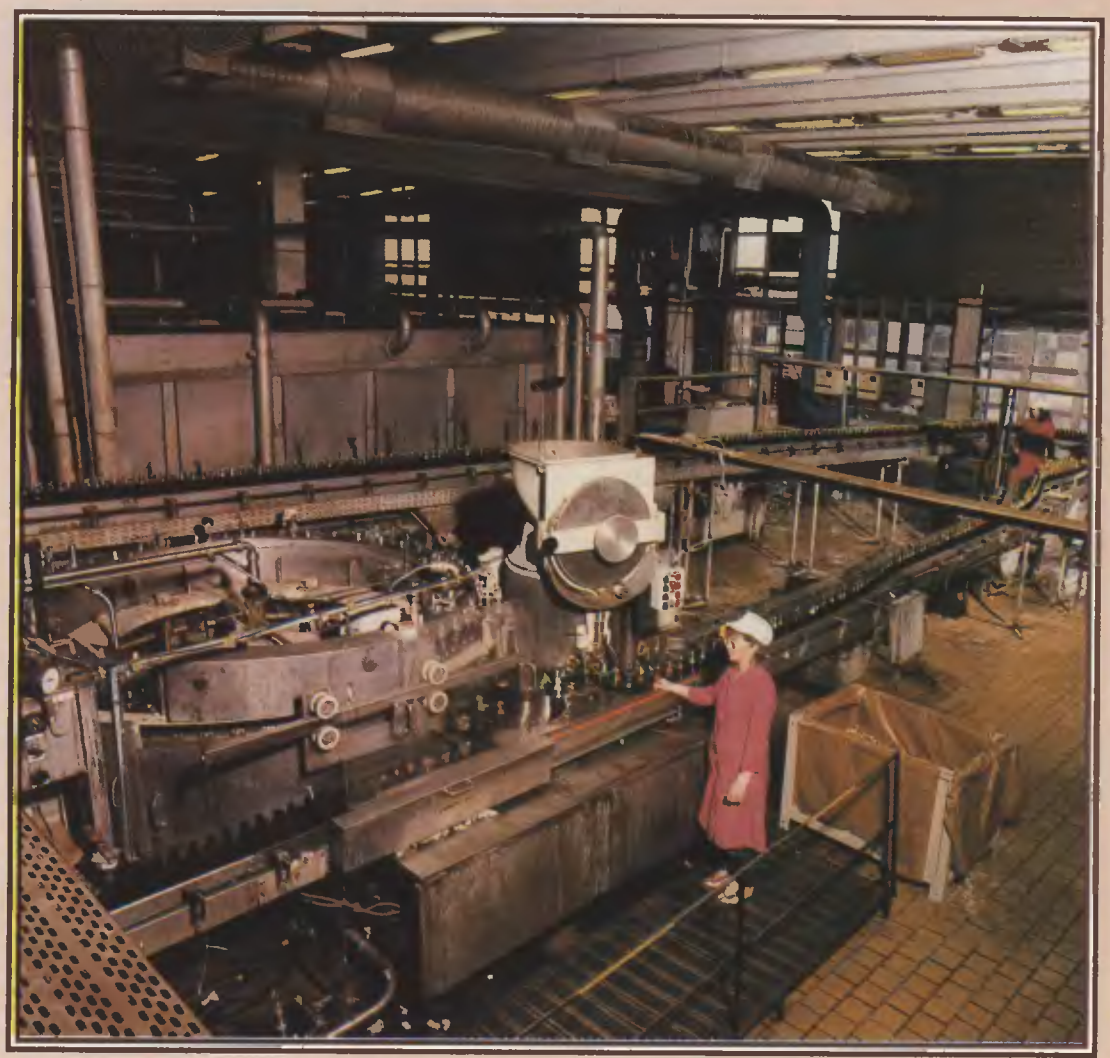

Sörcimkék 1984-től

A palackozó kapacitás jelentős bővítésével egyidejüleg esztétikusabb 0,5 literes söröspalackok kerültek a fogyasztók elé, és a hascimkével együtt megjelent a nyakcimke is. A hazai sörgyárak közül elsőnek a Nagykanizsai Sörgyár hozott forgalomba 0,33 literes, úgynevezett Vichy-palackokat, ugyancsak has- és nyakcimkével ellátva.

Az 1977 és 1984 között, több lépcsős műszaki-technológiai rekonstrukció és fejlesztés következtében a sörértékesítés ebben az időszakban a következőképpen alakult:

Termelési év	Hordós	Palackozott	Összes	Palackozott sör %-os aránya
	sörértékesítés hektoliterekben			
1977	108.200	525.400	633.600	82,9
1978	82.300	592.300	674.600	87,8
1979	86.100	622.900	709.000	87,9
1980	94.900	731.000	825.900	88,5
1981	74.900	778.100	853.000	91,2
1982	69.000	796.200	865.200	92,0
1983	49.700	797.000	846.700	94,1
1984	54.200	895.800	950.000	94,3

Rendkívüli horderejű változást hozott a Nagykanizsai Sörgyár életébe az a fejlemény, hogy néhány éves előzetes tájékozódás, tapasztalatcserék után sikerült a Holsten-Brauerei AG hamburgi sörgyárral 1984 március 16-ával licencszerződést kötni Holsten típusú sörök főzésére Nagykanizsán.

A szerződő felek a licencszerződést 10 éves időtartamra kötötték meg. A sikeres és a vártnál is eredményesebb kapcsolat megerősítése és továbbfejlesztése céljából került sor 1987 április 9-én a licencszerződés kölcsönös előnyökön alapuló módosítására, kibővítésére. A tíz éves szerződéses kapcsolatot a két cég ettől a naptól kezdte újra. A kapcsolat 1997 áprilisában jár le, amennyiben a felek akkor nem hosszabbítanák meg az együttműködésnek ezt a formáját.

A licencszerződés alapján az 1985-től napjainkig terjedő időszakban jelentős és korszerű beruházások történtek annak érdekében, hogy a hamburgi Holsten sörökkel azonos minőségű sörfajták hazai előállítása biztosítva legyen. A jelentős és technikai-

Holsten licencszerződés aláírása

Az új CO_2-állomás

technológiai szempontból meghatározó jellegű beruházások a következők voltak:

- CO_2 gyűjtő és komprimáló állomás,
- korszerű szűrőberendezések (SCHENK sterilszűrő, PVPP-szűrő)
- sör-centrifuga (ALFA-LAVAL)
- pillanatpasztőr berendezések (3 db. 100 hl/óra teljesítményű FISCHER és egy 50 hl/óra kapacitású ALFA-LAVAL berendezés)
- LEIFELD-LEMKE 4 fejes hagyományos hordótöltőgép
- laborberendezések és kisebb minőségjavító beruházások.

A fentiekben felsorolt jelentős beruházások hatására az 1956-os 250.000 hl kapacitáshoz képest jelenleg a Kanizsa Sörgyár RT. 1.300 000 hl sört képes előállítani és forgalmazni.

A licenckapcsolat keretében a Holsten-Brauerei AG szakembereivel folytatott rendszeres konzultációk révén, valamint a rendszeresen megvalósított tapasztalatcserék, tanulmányutak során szakembereink hasznos ismeretekre tettek szert, és ezt a saját minőségi söreink előállításánál is kedvezően kamatoztatták. Ez alapozta meg söreink jó hírnevét a fogyasztók körében, és ez hozott többszörös elismerést a hazai sörszakemberek előtt.

Korszerű központi labor

Nem kis szerepe van a Holsten kapcsolatnak abban, hogy a legutóbbi években a minőségi és kommersz sörök gyártásának aránya erősen eltolódott a minőségi sörfajták irányába. A következő táblázat szemlélteti ezt a változást a Holstsen licencsörök belépését követő években:

Gyártási év	Minőségi sörfajták Saját	Holsten	együtt	Kommersz sör	Összes termék	Minőségi %-os arány
1984	82.000	4.3000	86.5000	863.500	950.000	9.1
1985	145.800	84.500	230.300	908.500	1 138.800	20.2
1986	173.700	122.800	296.500	875.600	1 172.100	25.3
1987	141.700	193.300	335.000	782.000	1 117.000	30.0
1988	206.500	275.500	482.000	695.400	1 117.000	40.9
1989	293.500	328.800	622.300	493.900	1 116.200	55.8
1990	391.100	368.800	759.900	491.000	1 250.900	60.7
1991	315.400	346.400	661.800	525.700	1 187.500	55.7

Holsten sörcsalád

A licencszerződés keretében három fajta Holsten sör kerül hazai forgalomba: a Holsten-Bier, a Holsten-Pilsener és a Holsten-Prémium. A hazai fogyasztók körében a legkedveltebb a Holsten-Bier, azonban a Holsten-Pilsener sörfajtának is népes fogyasztótábora van. A Holsten-Prémium csak kisebb mennyiségben kerül forgalomba 0,33 literes palackokban és exkluzív külső megjelenéssel.

A Holsten-Brauerei AG céggel kötött licencszerződés egyik kézzelfogható eredménye, hogy ezen kapcsolat segítségével kezdődött meg a HOLSTEN és KANIZSA sörözőhálózat kiépítése, mely jelentősen emelte a hordós sör forgalmazásunkat és új fogyasztói szokást teremtett meg, visszatérve a csapolt sör régi hagyományaihoz.

Fregatt söröző, Budapest

Az első HOLSTEN-söröző Nagykanizsán létesült már 1984-ben, melyhez a Holsten cég biztosította a teljes belső berendezést. Ezt követően sorra létesültek a HOLSTEN-sörözők Budapesten, a Balaton körül és Zalaegerszegen. 1988-tól a HOLSTEN-sörözők mellett megjelentek a Kanizsa Sörgyár által patronált KANIZSA márkasörözők, és számuk még abban az évben tizenötre emelkedett. A sörözők tulajdonosaival 10, 5 illetve 3 évre kötött szerződést a sörgyár, mely mind a nagykanizsai sör kizárólagos forgalmazását, mind pedig a sörök szakszerű kezelését, csapolását szabályozza.

Korona Fogadó; Nagykanizsa

Napjainkra a sörözőhálózat országos méretűvé vált, egységei megtalálhatók az ország minden részében. A jelenleg működő 40 HOLSTEN-sorozővel és a közel 350 KANIZSA márkasörözővel sikerült újabb piacokat megszerezni, és az ország keleti vidékeit is megismertetni a gyár kiváló minőségi söreivel.

Korona Fogadó; Nagykanizsa

Duna-Korzó Budapest

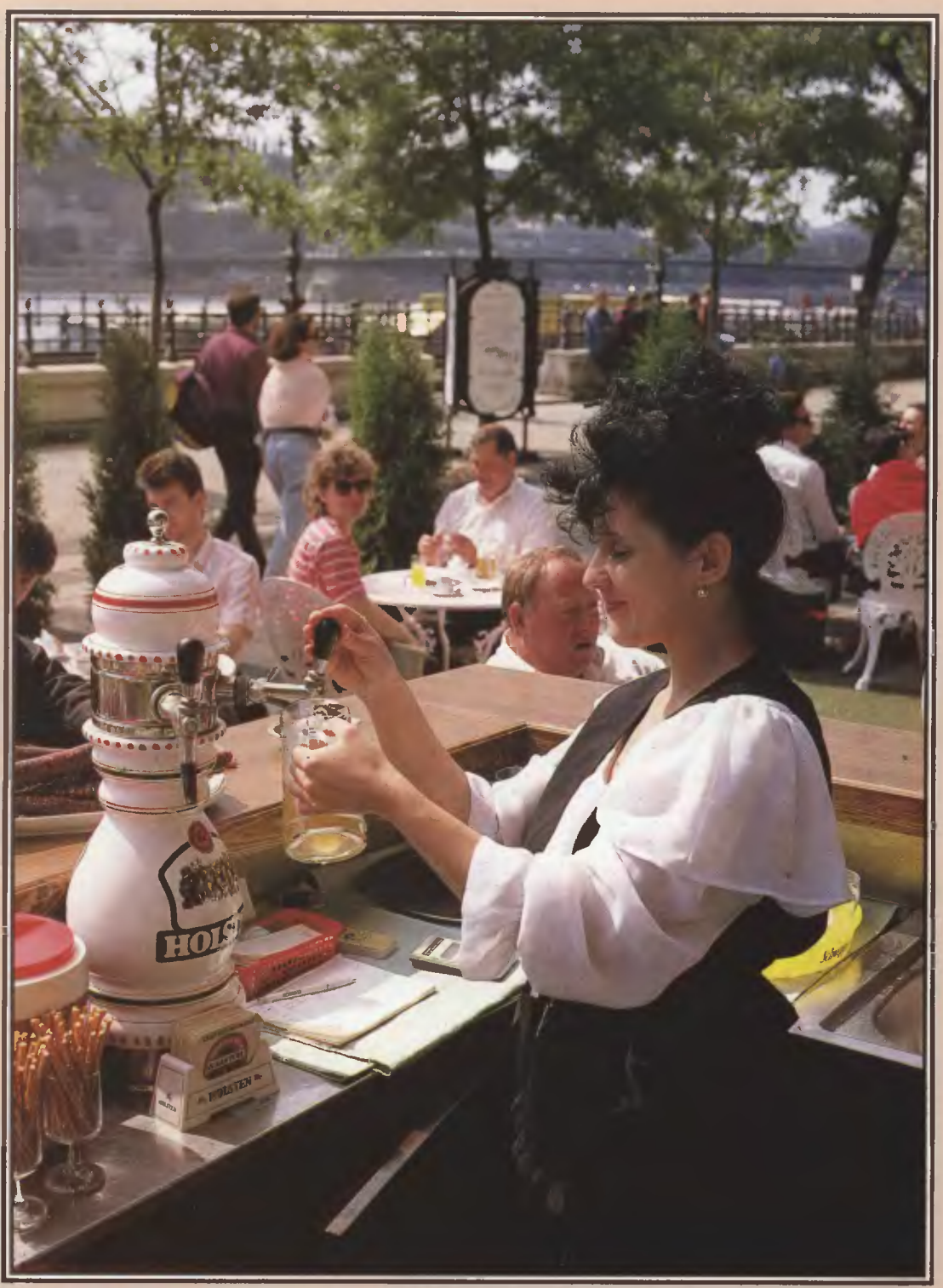

Dóm Söröző Pécs

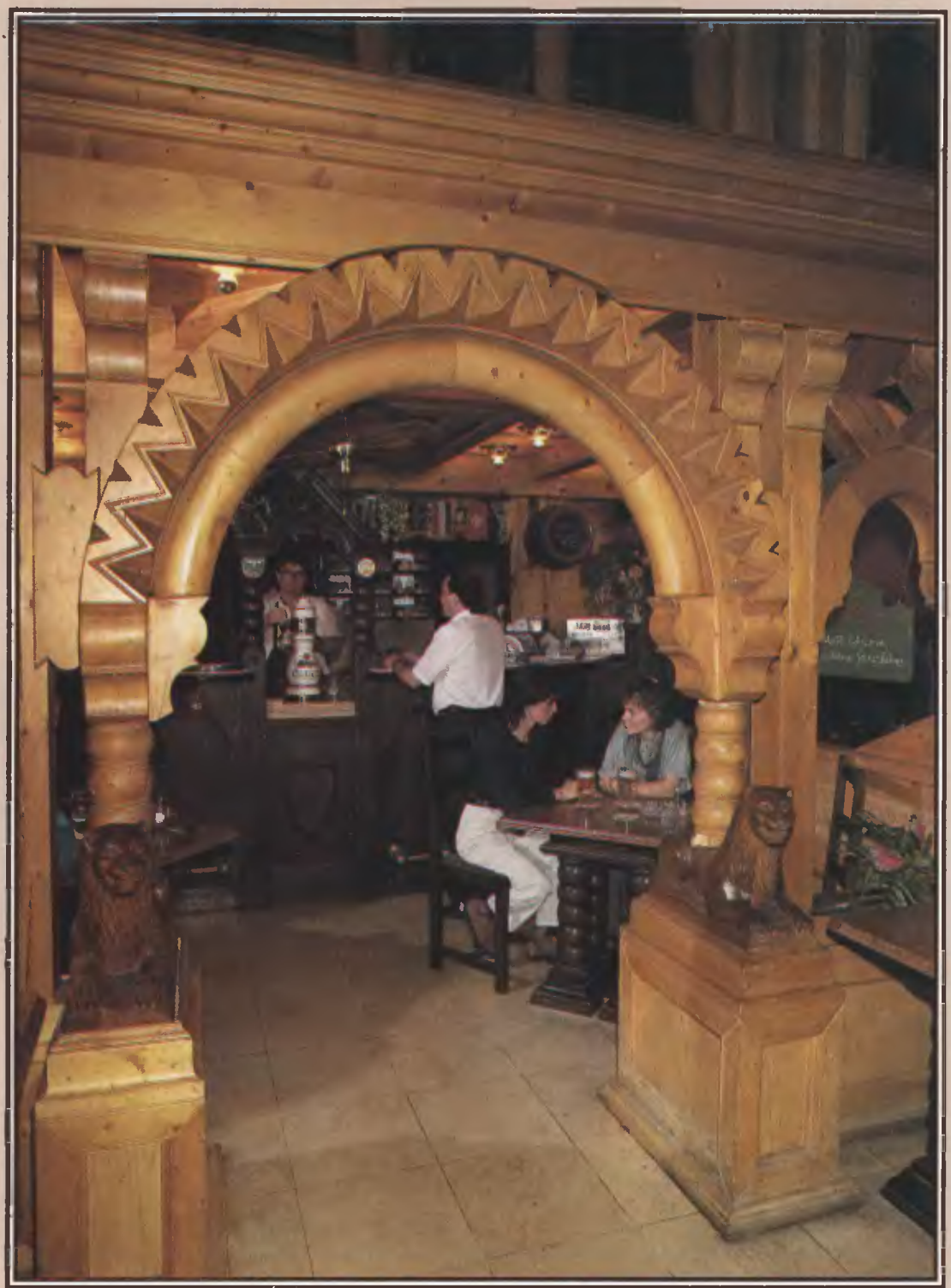

1986-ban a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium, az Országos Tervhivatal és a Pénzügyminisztérium pályázatot írt ki egy kapacitásbővítő rekonstrukció megindítására a söriparon belül, mely az importsörök behozatalának csökkentésére irányult. 1986-ban ennek az elnyert pályázatnak a keretében épült fel a törzsgyár egyenletes vízellátásának biztosítására egy 700m³ -es víztorony. A teljesen elavult kaposvári kirendeltség helyett új üzemcsarnok épült, melyet 1989-ben helyeztek üzembe. Ugyanezen pályázat pénzügyi fedezetéből épült fel az új fermentációs blokkban hat, egyenként 6000 hektoliteres hengerkúpos állótartály, a legkorszerűbb szerelvényezettséggel. Az egység átadása és üzembehelyezése 1991 májusában történt.

A hordós sörfejtés területén viszonylag újnak számító eljárásra került sor 1990-ben, egy KEG-hordótöltő berendezés felállításával. A próbafejtés a gépsoron 1990 december végén történt, és a teljes évi KEG-hordótöltés 1991-ben összesen 18.421 hektolitert tett ki.

KEG hordótöltő gépsor

Az összterméken belüli rendkívül alacsony hordósör forgalmunk arányát ez az újabb módszer valamivel javította. Az elmúlt hét év hordós és palackozott sör arányát ugyan nem változtatta meg, mégis némi emelkedést mutat a legutolsó évben. Remélhető, hogy ez a növekvő irányzat a KEG-hordótöltés fokozásával és a sörszámok megszűnése után tevékenységük rugalmasabbá vált, alkalmazkodott a piaci igényekhez. Értékesítést jelenleg az alábbi telephelyek, kirendeltségek végeznek:

Nagykanizsa, Zalaegerszeg, Körmend, Keszthely, Veszprém, Budafok, Békásmegyer, Kecskemét, Siófok, Balatonboglár, Kaposvár, Nagyatád. A ki-

Értékesítési év	Hordós	Palackozott	Összes	Palackozott sör %-os aránya
	sörértékesítés hektoliterekben			
1985	52.500	1086.300	1138.800	95,4
1986	49.200	1122.900	1172.100	95,8
1987	37.100	1079.900	1117.000	96,7
1988	48.900	1128.500	1177.400	95,8
1989	44.300	1071.900	1116.200	96,0
1990	55.000	1195.900	1250.900	95,6
1991	61.800	1125.700	1187.500	94,8

rözőhálózat gyorsuló bővítésével folytatódik, és a magyarországi sörfogyasztási kultúra, a fogyasztói szokások mind jobban igazodnak az általános európai irányzatokhoz. A sörtermelésünk legutóbbi alakulását a következő táblázat számadatai ismertetik:

A Nagykanizsai Sörgyár az értékesítési tevékenységét a több évtizede kialakított kirendeltségi hálózat segítségével végzi. A kirendeltségek az értékesítést 1984 december 31-ig a központilag meghatározott merev tervszámok alapján végezték. Az előírt tervrendeltségeink közül a legnagyobb a veszprémi, évi 250 ezer hl termék értékesítésével.

Az értékesítés mellett a veszprémi, a kaposvári és a zalaegerszegi kirendeltségeken 20 napos szavatossági idejű Balatoni Világos sör palackozása történik. A nyomás alatti tartályokba a tankautóból kiszivattyúzott sör minőségének változatlan megőrzését a hűtőrendszer biztosítja, tartósságát pedig a pillanatpasztőr berendezések.

Az 1991-es évben létesültek a békásmegyeri és a kecskeméti kirendeltségek azzal a céllal, hogy Budapesten

és az alföldi területeken kívánja a nagykanizsai sörgyár növelni az értékesítési mennyiségket, új piacokat nyitni a termékei számára.

A kirendeltségek megközelítőleg 19 ezer vevővel tartanak kapcsolatot. A sör értékesítésével együtt történik a saját töltésű üdítőitalok, a fonyódi ásványvíz, valamint a választékbővítés céljából átvett üdítőitalok forgalmazása.

A Nagykanizsai Sörgyár jelenlegi termékskálája a következő: a legnagyobb mennyiségben gyártott sörünk (1991-ben 44,3%) a 10,5 Balling-fokos BALATONI VILÁGOS. A KANIZSAI

KORONA az átlagosnál világosabb színű, 10,8 Balling-fokos, 0,33 és 0,5 literes palackokban, valamint hordós-sörként forgalmazott sörkülönlegesség. A ZALAI SPECIÁL egy 9,3 Balling-fokos, világos színű, könnyű sör. A pilseni típusú PLATÁN 11,0 Balling-fokos világos sörkülönlegesség, mely az 1980-as évek eleje óta színesíti a választékot. Az átlagosnál sötétebb

színű SIRÁLY 18,0 Balling-fokos sör, a gyár hagyományos felvevő piacaihoz kapcsolódó sörfajta. Az ugyancsak 18,0 Balling-fokos GÖCSEJI BARNA sörrel együtt nagykanizsai specialitásnak számít. Néhány évi szünet után a KINIZSI minőségi világos sör újabb megjelenése azt jelenti, hogy a fo-

gyasztók kedvelik és igénylik ezt a hagyományos sörfajtát.

A nagykanizsai Sörgyár 1992-ben új, 12,0 Balling-fokos, pilseni típusú malátasörrel, a KANIZSAI PRÉMIUM márkanevet viselő minőségi termékével jelentkezik a piacon. Remélhetőleg a fogyasztók megkedvelik ezt a német tisztasági törvény szerint főzött hazai ízt.

Az új sör, a KANIZSAI PRÉMIUM

A sörgyár termékskáláját a HOLSTEN licencsörök előnyösen egészítik ki, és az összterméknek majdnem 30%-át teszik ki a nagykanizsai sörgyár által gyártott és forgalmazott sörfajták között.

A Nagykanizsai Sörgyár mind külföldi, mind pedig hazai sörversenyeken résztvett azzal a céllal, hogy az iparágon belüli megmérettetéssel is igazolja erőfeszítéseit a korszerű termelés, a kiváló termékminőség biztosításának a területén.

A nagy jelentőségü MONDE SELECTION nemzetközi sörversenyeken 1981 és 1991 között az alábbi díjakat nyerték el saját söreink:

Sörfajta	Arany	Ezüst kitüntetés	Bronz	Arany Pálma Díj
Göcseji Barna		1982		
Helikon		1981		1982
		1983		
		1984		
		1985		1986
Platán		1984		1985
		1983		
		1986		1987
		1988		
Kanizsa Extra		1985		
		1986		
		1987		1988
Kanizsai Korona		1990		1987
1988				
		1991		1989
Sirály		1989		
		1990		
		1991		

A fentiek szerint hét sörfajtánk a tizenegy év alatt összesen 15 aranyérmet, 7 ezüstérmet, 2 bronzérmet és egy Arany Pálma Díjat nyert el a jelentős nemzetközi mezőnyben.

Az elmúlt évtizedben hazai elismerésben sem volt hiány. 1980-ban BNV Nagydíjat nyert a Nagykanizsai Sörgyár a kiállított sörcsaládal. 1987-ben a Szegedi Vásár Nagydíját kapta meg, 1991-ben a Pécsi Vásár Díját kapta meg a Holsten termékcsalád. 1989-ben a Nagykanizsai Sörgyárnak is oda ítélték az Európai Minőségért Kitüntetést, a minőséget biztosító termékfejlesztésért, az elért technológiai fejlődésért. Ezenkívül több mezőgazdasági kiállítás és vásár nagydíját nyerték el a nagykanizsai termékek. A nagykanizsai sörfajtákat 1985 óta 14 esetben tüntették ki a Kiváló Áruk Fóruma emblémával.

A Nagykanizsai Sörgyár termékeinek magas minőségét a hazai és külföldi szakemberek egyaránt elismerik, de a piaci fogadtatás és a fogyasztói vélemény a legdöntőbb az elismerések sorozatában.

Magyarország utóbbi években megindult gazdasági átalakulása a Nagykanizsai Sörgyár életében is döntő szerepet játszott és játszik napjainkban is. A korábbi gazdasági mechanizmust, mely még a tervgazdálkodásos rendszer több ismérvét magán viselte, mind jobban felváltja a piacgazdálkodás.

Kitüntetések, díjak

KULTÚRA, SPORT, SZABADIDŐ

A sörgyár történetében az első időszakból sajnos semmi írásos vagy tárgyi emlék nem maradt a kulturéletből. Minden valószínűség szerint a kor követelményeinek megfelelően az akkori kollektíva is ápolta a társas élet szokásait. A műkedvelő dalárdák, színjátszó csoportok, tánciskolák, bálok, közös kirándulások híre eljutott hozzánk is.

A sörgyári termelés 1956-os újrakezdése után a vállalat kulturális élete az ötvenes évek vége felé kezdett kibontakozni.

A gyár jóléti és kulturális épülete 1958-ban készült el, mely otthont adott a szakmai és irodalmi könyvtárnak, lehetőséget teremtett a szakmai oktatás, a klubélet megszervezéséhez.

1960-ban megalakult a gyár saját tánczenekara, és rendszeressé vált a családi esték megrendezése.

Ugyancsak 1960-ban alakult meg a város kulturéletében is jelentős gyári amatőr színjátszó csoport 25 taggal. Ajtai József vendégrendező közreműködésével. A társulat a „Jászai Mari" nevet vette fel. Többnyire vígjátékok,

Az egyik előadás felvétele

Jászai Mari színjátszócsoport korabeli plakátja

NAGYKANIZSAI SÖRGYÁR

„JÁSZAI MARI" SZÍNJÁTSZÓCSOPORT

Egri Viktor:

GEDEON HÁZ

Szereplők:

Gedeon . . . . Sále Antal
Anna a felesége Strazsek Lilla
Imre fiuk . . . Piltzer Péter
Katalin . . . . . Somlai Ottóné
Iván intéző . . Szalovics István
Lili . . . . . Benedek Anna
Garai detektiv Kele Ottó

bünügyi színmü
3 felvonásban

Rendező: KELE OTTÓ

1961. Kultúrtermében

Helyárak: 10.—, 8.—, 6.— Ft

Jegyelővétel a Kultúrházban

népszínművek kerültek bemutatásra. A rendezői feladatokat később Kele Ottó vette át, aki már a komolyabb műfajt, a drámát is beiktatta a társulat repertoárjába. A sikerekben gazdag társulat sajnos öt év után feloszlott.

A sörgyár dolgozói a könnyebb műfajú, szórakoztató rendezvények, műsorok szervezésén kívül igényelték a különböző ismeretterjesztő előadások, író-olvasó találkozók megszervezését is. A színvonalas vállalati ünnepségek megrendezése szintén a kulturcsoport közreműködésével jött létre.

A vállalatnál 1977-ben alakult meg a Közművelődési Bizottság. Hatásköre kiterjed a kulturális és közművelődési tevékenység tervszerű irányítására, és nagy súlyt helyez a kulturális programok változatosságára.

A kedvteléssel űzött hasznos foglalkozások között meg kell említeni az 1958-ban megalakult fotószakkört, mely a gyár életét igyekszik dokumentálni, a műszaki fejlődést megörökíteni a különböző időszakokban. A munkásszálláson klubhelység nyílt, a szabadidő kellemes és kulturált eltöltésére. A munkatársak körében szakmai vetékedők rendezésére is sor kerül évek óta. A nyolcvanas években működött a szakmai önképzőkör, ahol a gyár kijelölt szakemberei előadásokat tartottak a szakirodalom és üzemi ismereteik alapján. Ugyanezen körben került sor szakmai kiállítások rendezésére, termékismertetéssel, video-vetítéssel, termékkóstolókkal egybekötve. Emellett a gyár művészeinek alkotásaiból kiállítást rendeztek: festmények, fafaragások, makettek, tablók anyagában gyönyörködhettek az érdeklődők. Széleskörű kapcsolat alakult ki a különböző helybeli iskolákkal, a tanulók szakmai gyakorlatának biztosítása, a pályaválasztás segítése céljából.

A gyár művészeinek kiállítása

Platán néptánc csoport előadása

A nyugdíjas találkozón helyi kulturműsor mellett fővárosi színészek szórakoztatják a nyugalomba vonult, de szívesen visszatérő volt munkatársakat. 1984-ben alakult meg a „Platán" néptánc csoport, mely vállalati és iskolai, városi rendezvényeken biztosított színvonalas műsort.

Így kapcsolódik össze a munka, a közművelődés és a kulturális programok sorozata.A kulturális értékek, alkotások megismertetésén keresztül kap értelmet az emberi munka.A hasznosan eltöltött szabadidő, a nemes szórakozás révén kovácsolódik össze a gyár kollektívája, teljesedik ki az emberi személyiség.

A kulturális szerveződéshez hasonlóan a sport területén is mindig akadtak lelkes egyéniségek, akik a különböző sportágakban segítették sikerekre, kiválóan jó eredmények eléréséhez a gyár küzdeni vágyó, sportolást szerető munkatársait.

Az asztalitenisz szakosztály nagyon korán, már az ötvenes évek végén megalakult, mindvégig Keszei Ferenc edző fáradhatatlan, önzetlen tevékenysége nyomán sikert sikerre halmozva. A csapat hamarosan az országos NB-III-as szintig jutott, melyet a nyolcvanas évek végéig, a szakosztály feloszlatásáig megtartott.

Az ökölvívásnak is voltak hódolói a gyár dolgozói között. Az ökölvívók az NB-II-es szinten küzdöttek, de volt közülük olyan, aki később NB-I-es is, országos, sőt magyar bajnokságon is az élre került.

A sörgyár által patronált csapat az autó-cross versenyzésben Délnyugat-Dunántúl területén úttörő szerepet játszott. Az autó-cross szakosztály önálló gyakorló és versenypályát épített a nagykanizsai Csónakázó-tónál, mely a felkészülés időszakában nagy segítséget jelentett a későbbi, kiemelkedő eredmények elérésében. A szakosztály vezetője Solti Károly lett, aki lelkesedésével, a versenyző és motorszerelők összehozásával lelkes és eredményes csapatot hívott életre. A versenyek alkalmával a sörgyár műhelykocsija mindig a helyszínen van: a felkészült szerelők, sérült kocsikat bravúros gyorsasággal helyezik újra üzemképes állapotba.

Minden egyéb sportág mellett a tekesport lett és maradt a sörgyár igazi, kiemelkedő csapata, mely a gyár nevét sokszor viszi a sportújságok lapjaira.

A sörgyári tekepálya társadalmi munkával történt felépítése után, 1960 nyarán megalakult a férfi tekecsapat. Eleinte csak városi bajnokságokon vett részt, de később komolyabb feladatra is vállalkozott: területi bajnokságra nevezett be. Az 1970-es évek elején épült fel a sportcsarnokkal együtt a négyes, automata tekepálya.

A gyár NB-II-es férfi tekecsapata

Az elsőrendű adottságok biztosításával kialakult egy versenyre kész, fiatal gárda. Hol NB-II-ben, hol NB-III-ban szerepelt csapat, és nyert meg rangos versenyeket, de jól szerepelt különböző kupa-találkozókon is.

Több versenyző nyert az évek során egyéni bajnokságot, kupa- és nemzetközi versenyt is. A „Zalai Olajos Kupa" egyéni és csapatversenyében a sörgyár sportolói több esetben helyezettek voltak, sőt 1978-ban sikerült országos magyar elsőséget is elnyerni. A kiváló eredmények elérésében elismerés illeti Bajnóczy Sándor edzőt. A gyár vezetése mindenkor szívügyének tekintette ezt a sportágat, és támogatta a tekecsapatokat a sikeres szereplés érdekében.

A versenysporton kivül rendkívül népszerű az üzemi tekebajnokság. Nagyon sok dolgozónk kedvelte meg ezt a nagyszerű sportágat. A munkatársakból toborzott versenyzőink az évenként megrendezésre kerülő házi bajnokságban bizonyítják tudásukat és ügyességüket.

A sörgyár női tekecsapata 1962-ben alakult meg, és 1966-ban már az NB-II-ben szerepelt, majd felkerült az NB-I-be, ahol tizenkét évig az elsők között haladt, miközben válogatott játékosokat is nevelt. Aztán a női tekecsapat később az NB-II-ben szerepelt, majd 1987-ben egy évre visszakerült az NB-I-be.Utána újabb négy év következett az NB-II-ben, míg 1991-ben újra NB-I-es csapat lett. Teljesítmé-

A Kanizsa Sörgyár NB 1-es női tekecsapata

nyük egyre javult, sikerült a további bennmaradást is kiharcolni, sőt a 7-8-ik helyezést elérni. A Kanizsai Sörgyár női tekecsapatának az 1970 óta megrendezett „Olajos Kupa" versenyt tíz alkalommal sikerült megnyerni, több NB-I-es és külföldi csapatok mezőnyében.

A sörgyár vezetése és a vállalati sportegyesület mindenkor biztosította sportolóinak a versenyekre való felkészüléshez a szükséges feltételeket. Ez volt a biztosítéka annak, hogy a csapatok a gyár hírnevéhez és hagyományaihoz méltóan szerepelhessenek a különböző sportágakban.

A Kanizsa Sörgyár dolgozói évtizedek óta rendszeresen résztvesznek szakszervezeti és vállalati üdültetésben. A sörgyáraknak saját üdülő épületei vannak Zalakaroson és Balatonbogláron, kényelmes, összkomfortos berendezéssel. Más vállalatokkal kötött szerződések alapján kooperációban történik dolgozóink üdültetése Balatonszabadi-Aóstón, Siófok-Ezüstparton, Hajdúszoboszlón és Bükkfürdőn. Ezenkívül csereüdültetési lehetőség kínálkozik még a jugoszláv tengerparton is.

A Kanizsa Sörgyár gyakran szervez egynapos kirándulásokat a Balaton környékére és természetvédelmi területekre, hogy a munkatársak ne csak a munkahelyükön, a napi feladataik teljesítése közben, hanem szabadidejükben is találkozhassanak, családjaikkal közösen vegyenek részt élménnyel teli utazásokban, felszabadult körülmények között.

A zalakarosi üdülőtelep

A KANIZSAI SÖRGYÁR 1992-BEN KIALAKÍTOTT ÚJ ARCULATA

Az új embléma

KANIZSAI SÖR 1892

KANIZSAI SÖR 1892

KANIZSAI SÖR 1892

KANIZSAI SÖR 1892

KANIZSA SÖRGYÁR RT. NAGYKANIZSA

KANIZSA SÖRGYÁR RT. Nagykanizsa, Csengery út 111; Levélcím: Nagykanizsa, 2. PF. 10. MHB RT.: 493-12962;
Titkárság: 93/ 12-010/137-es mell., 92/ 73-101 Fax: 92/ 73-101

Az új embléma megjelenése különböző nyomtatványokon

Az új sörcímkék

UTÓSZÓ

Furák Zoltán vezérigazgató

Igen Tisztelt Hölgyeim és Uraim!
Kedves Olvasóink!

Megköszönjük szíves figyelmüket, hogy vállalatunk jelentős évfordulójára, a száz éves Kanizsa Sörgyár bensőséges megünneplése alkalmával kiadott centenáriumi évkönyvünket kezükbe vették, érdeklődéssel elolvasták múltunk felvillantott fontosabb eseményeit, a képanyag alapján közelebbről megismerkedtek velünk. Az elmúlt évek, évtizedek során bizonyára volt módjukban gyakran találkozni kiváló termékeinkkel, kellemes ízeink révén állandó fogyasztóink táborában tudhatjuk Önöket is, miként az ország bármely vidékén fellelhető barátainkat.

A könyv lapjain az előzőekben leírottakat hadd egészítsem ki a magam részéről még néhány gondolattal.

A sörgyártás előkelő helye az élelmiszeripari technológia világában minden kétségen felül áll. A söritalból, mint az egyik legnagyobb volumenben készülő technológiai produktumból a világon évente több mint egymilliárd hektolitert értékesítenek. Ezek után gondolták-e, hogy matematikai számítás szerint minden ezredik hektoliter sör Nagykanizsán készül?

Tapasztalatból tudjuk, hogy országunkban bárhol, ha városunkról esik

szó, elsők közt említik a kanizsai sört. Biztos vagyok abban, hogy honfitársaink fogyasztóként jó véleménnyel vannak dúsan habzó, csillogóan tiszta sörfajtáinkról.

Száz év telt el, míg Guttmann Vilmos örökségétől eljutottunk idáig. Számos fejlődésen, változáson ment át a sörös szakma. Jogos büszkeséggel vállaljuk sörös múltunkat, bizakodással tekintünk a következő évtizedek, egy újabb évszázad elé. Körülöttünk sok minden megváltozott, csak egy nem változhatott: a sör, mint szomjat oltó, frissítő, vitamindús természetes italfajta.

A nyár melege és a hűs sör frissesége egymástól elválaszthatatlan fogalmak. Remélem, a jövőben egyiket sem kell nélkülöznünk. Bízom a természet erejében, amitől a dunántúli földeken szárba szökken az árpa, kihányja címerét a kukorica, és dús fürtökben virágzik a komló magasra kúszó indája. Mindehhez kívánok bővízű forrásokat, sörapasztó napsugaras nyarakat. Kívánom, hogy a honi sörfőzők jövőbe vetett optimizmussal végezzék munkájukat, és siker koronázza erőfeszítéseiket!

Munkatársaimmal együtt bízom a száz év alatt felhalmozódott tapasztalatok gyümölcsöző felhasználásában, kollektivánk képességében és hajlandóságában az állandó megújulásra. Hiszek abban, hogy az úton, amelyen már mint tulajdonosok haladunk előre, megtaláljuk a módszerét, hogy a söripar területén kibontakozó versenyben továbbra is derekasan helyt álljunk. Bízom a következő száz év sikerében, és abban, hogy majd az akkori évforduló alkalmával megállapítják: a Kanizsa Sörgyár Részvénytársaság már 1992-ben jó irányban haladt a vállalat eredményekben gazdag jovője felé!

E gondolatok jegyében emelem poharam és tiszta szívből kívánok minden kedves Olvasónknak, minden hűséges Fogyasztónknak erőt, egészséget és tartalmas, boldog életet az ország minden táján, falun és városon egyaránt!

Furák Zoltán

A SZÁZÉVES KANIZSA SÖRGYÁR TÖRTÉNETE

A nagykanizsai üzletemberek és vállalkozók 1892-ben elhatározták, hogy a városban egy malátagyárral együtt üzemeltetett sörgyárat alapítanak. Magyarországon ebben az időben rohamosan megnőtt a kereslet a sörital iránt, így gazdaságilag érdeke fűződött a helybeli üzletembeeknek ahhoz, hogy hazai, és ne külföldről behozott sör kerüljön a fogyasztók asztalára.

A malátagyár 1894-ben kezdte meg működését és az első évben már 133,5 tonna malátát készített. A sörgyár 1895 februárjában lett üzembehelyezve, az évi kapacitása 20 ezer hektoliter sör volt. A gyárak beindulásuktól kezdve állandóan fejlődtek, bővültek, és csak az első világháborús kényszergazdálkodás vetette vissza átmenetileg a virágzásnak indult vállalkozást.

Az első világháborút követő években, a Trianoni béke következtében a sörgyár jelentős piacokat veszített, de sikerült talpon maradnia. 1928-ban a budapesti Dreher-Haggenmacher Serfőzde Részvénytársaság megvette a nagykanizsai sörgyárat, és a gazdasági világválság utolsó évében, 1933-ban leállította a sör- és malátagyártást Nagykanizsán.

1941 januárjában felújították és ismét üzembehelyezték a sör- és malátagyár üzemeit, és 1945-ig, a második világháború végéig ismét termelt eredeti rendeltetésének megfelelően. Ezekben az években átlagosan 70 ezer hl sör volt az értékesítés mennyisége. A második világháborút követő gazdasági nehézségek miatt megint csak leállították a termelést, és az épületek más célokra lettek felhasználva, raktárépület gyanánt hasznosították a gyártelepet.

A sörigény nagymérvű növekedése újra szükségessé tette a nagymúltú nagykanizsai sörgyár rekonstrukcióját. A magyar Minisztertanács 1954 októberében határozatot hozott a sörgyár és malátagyár újjáépítésére. 1956 június 16-án fejtették le az első sört a 250.000 hl sör termelésére alkalmas, felújított gyárban. 1957-ben indult be a helyreállított üzemben a malátagyártás, az első évben 1130 tonna termeléssel. A sörgyár 1956-os újjáépítésével a fejlesztés egy percre sem fejeződött be, és 1960-ban már 427 ezer hektoliter sört fejtettek és 1307 tonna malátát gyártottak.

Az 1970-es évek technikai és technológiai fejlesztései nyomán 1980-ban az értékesített sör mennyisége 826

ezer hl volt, és a malátagyártás elérte a 15.374 tonna mennyiséget.

Nagy horderejű változást hozott a Nagykanizsai Sörgyár életébe az a fejlemény, hogy 1984 márciusában a hamburgi Holsten-Brauerei AG sörgyárral licencszerződést kötött német tisztasági törvény szerinti Holsten sörök főzésére, értékesítésére a magyar piacon. Ez újabb nagy lendületet adott a technikai, technológiai fejlődésnek, és a minőségi sörök gyártása túlsúlyba került a rövid szavatossági idejű kommersz sörökkel szemben.

Így sikerült 1991 év végére elérni a közel 1,2 millió hektoliter sör értékesítését, melynek 55,7%-a kiváló minőségű sörkülönlegesség, mely a magyarországi fogyasztók körében az egész országban nagy kedveltségnek örvend.

THE HISTORY OF THE 100-YEAR OLD KANIZSA BREVERY

In 1892 businessmen and entrepreneurs of Nagykanizsa decided to establish a brewery run together a malthouse in the town. At this time in Hungary the demand for beer increased rapidly, therefore local businessmen were interested in putting local beer onto the consumers'f table instead of beer imported from abroad.

The malt-house started working in 1894 and produced 133.5t of malt in the first year. The brewery was put in operation in February 1895, its capacity was 20,000hl of beer a year. The malt-house and brewery continuosly developed and expanded from their start, and only the forced economy during World War I retarded temporarily the prospering undertaking.

In the years following World War I in consequence of the Peace Treaty of Trianon the brewery lost important markets but managed to survive. In 1928 the Dreher-Haggenmacher Brewery Share Company of Budapest bought the Brewery of Nagykanizsa and in 1933, in the last year of economic world crisis closed down the production of beer and malt in Nagykanizsa.

In January 1941 plants of the brewery and malt-house were renovated and put in operation again and they produced till the end of World War II according to their original function. In these years the average amount of sold beer was 70,000hl a year. Due to economic difficulties following World War II production was suspended again and buildings were used as store-houses.

Rapid increase in demand for beer necessitated the reconstruction of the Brewery of Nagykanizsa having a great past. In October 1954 the Hungarian Council of Ministers passed a resolution to reconstruct the brewery and the malt-house. On January 16, 1956 the first beer was drawn off in the renovated factory having a capacity of producing 250,000hl of beer.

In 1957 the production of malt started in the renewed plant with 1,130t in the first year. After the reconstruction of the brewery in 1956 its development has not stopped for a minute, in 1960 427,000hl of beer was drawn off and 1,307t of malt was produced.

Owing to technical and technological developments of the seventies in 1980 826,000hl of beer was realized and maltproduction amounted to 15,374t.

It was an important change in the brewery's life when in March 1984 it entered into a licence-contract with the Holsten-Brauerei AG of Hamburg for brewing and realizing Holsten beers according to the German Purity Law in the Hungarian market. It gave again an impulse to technical and technological developments and producing quality beers has become more important than commerce beers having short guaranteed time.

In this way by the end of 1991 beer-realization reached almost 1.2 million hl and 55.7% of it was high quality beer speciality that is very popular among the Hungarian consumers all over the country.

DIE GESCHICHTE DER 100 JAHRE ALTEN BRAUREI NAGYKANIZSA

In Nagykanizsa wurde im Jahre 1892 von Geschäftsleuten und Unternehmern beschlossen, in der Stadt eine Brauerei mit Malzfabrik zusammen zu gründen. In Ungarn hat in dieser Zeit die Nachfrage nach Bier rasch zugenommen, so war für die einheimische Geschäftsleute aus wirtschaftlichen Gründen günstig, den Biertrinkern kein Bier aus dem Ausland sondern aus Ungarn anzubieten.

Im Jahre 1894 wurde die Malzfabrik in Betrieb genommen und im ersten Jahr produzierte schon 133,5 Tonnen Malz. Die Brauerei wurde im Februar 1895 in Betrieb genommen mit einer Jahreskapazität von 20.000 Hektoliter. Die Fabriken wurden von Anfang an ständig entwickelt, vergrössert und nur unter der Zwangwirtschaft vom ersten Weltkrieg ist die Blütung des Unternehmens vorübergebend zurückgegangen.

Die Brauerei hat nach dem ersten Weltkrieg durch das Abkommen von Trianon wesentliche Märkte verloren, aber es ist ihr gelungen, auf den Beinen zu bleiben. In 1928 hat die Brauerei von Nagykanizsa die Budapester Dreher-Haggenmacher Brauerei AG gekauft und im letzten Jahr der Weltkrise 1933 wurde ausser Betrieb gesetzt.

Die Brauerei wurde im Januar 1941 erneuert und wieder in Betrieb genommen, bis 1945, Ende des zweiten Weltkrieges bestimmungsgemäss in Betrieb geblieben. In diesen Jahren wurde jährlich im Durchschnitt 70.000 hektoliter Bier auf den Mark gebracht.

Nach dem zweiten Weltkrieg wurde die Produktion wegen den wirtschaftlichen Schwierigkeiten wieder eingestellt und die Gebäude von Fabrikanlagen wurden als Lagerraum benutzt.

Der Bedarf an Bier ist wieder gross geworden und deswegen musste die tradizionelle Brauerei von Nagykanizsa rekonstruirt werden. Der ungarische Ministerrat hat im Oktober 1954 eine Entscheidung getroffen, Breuerei und Malzfabrik wieder in Betrieb zu nehmen.

Am 16. Juni 1956 wurde das erste Bier in für Produktion von 250.000 Hektoliter Bier geeigneten, renovierten Betrieb abgezapft.

In 1957 wurde in der neugebauten Fabrik schon 1130 Tonnen Malz hergestellt.

Seit Jahr des Wiederaufbaus 1956 ist die Entwicklung immer weitergegan-

gen und wurde schon in 1960 427.000 Hektoliter Bier gezapft bzw. 1307 Tonnen Malz hergestellt.

Der Verkauf von Bier stieg in 1980 durch in den siebzigen Jahren durchgeführt technische bzw. technologie Entwicklung auf 826.000 Hektoliter und die Malzerzeugung auch auf 15.374 Tonnen an.

Eine grosse Anderung ist im Leben der Brauerei von Nagykanizsa eingetreten, als mit Holsten Brauerei A.G. aus Hamburg im Marz 1984 einen Lizenzvertrag abgeschlossen wurde. Durch diesen Vertrag kann die Brauerei laut des deutschen, reinheitlichen Gesetzes Bier von Holsten brauen und auf den ungarischen Mark bringen. Die Entwicklung der Technik und Technologie ist wieder in Schvung gekommen und die Herstellung von Qualitatsbier hat sicht dentlich wergrössert, wodurch istdie mittelfein Biermenge mit kurzer Gültigkeit immer weniger gewvorden.

Es ist gelungen, den Bierverkauf Ende des Jahres 1991 fast auf 1,2 Millionen Hektoliter zu erhöhen. Von dieser Menge ist 55,7% Bierspezialitat mit hervorragender Qualitat und diese Spezialitäten ist unter den ungarischen Biertrinkern im ganzen Land sehr heliebt.

ИСТОРИЯ СТОЛЕТНЕГО КАНИЖ.СКОГО ПИВЗАВОДА

Коммерсанты и предприниматели из Надькании в 1892 годрешили наряду с заводом по производству солода зало.ить и пивовареный завод. В Венгрии в то время резко увеличился спрос на пиво и таким об разом у местных коммерсантов.зкономицеская заинтересованность присовокуплялась к тому, чтобы отечественное, а не доставленное из-за границы пиво попадало на стол потребителя..

Солодовый .завод начал раьоту в 1894 году и у.же в первый год прои.звел 1335 тонны солода. Пивзавод ввели в эксплуатацию в феврале 1895 года, с головой производительностью 20 тысяч гектолитров пива. Заводы начиная с пуска постоянно развивались, расширялись, и лишь принудительное хозяйствование в первую мировую войну временно отбросило назад начавшее процветать предпринимательство.

В последующие после первой мировой войны годы, в результате Трианонского мира пивзавод потерял эначительную часть рынка сбыта, но ему удалось все же выстоять. В 1928 году будапештская Акционная Пивоваренная Компания Дрехер- агенмахер приобрела надьканижайский пивзавод, и в 1933 году, в последний год мирогово экономического кризиса, прекратила производство пива и солода в Надьканиже.

В январе 1941 года были отремонтированы и опять введены в експлуатацию пивние и солодовые цеха, и до 1945 года-конса второй мировой войны-опять производилась продукция в соответсвии с запросами. В эти годы среднегодовое колицество продукциисоставляло 70.000 гектолитров пива. После второй мировой войни из-за хозяственных трудностей опять остановили произвоство, и здания использовались для других целей, заводскую площадь использовали под складские помещения.

Значительное увеличение спроса на пиво опять привело к необходимости реконструкции надьканижаиского пивзавода. В октябре 1954 г. венгерский Совет Министров принял решение о восстановлении пивзавода и солодогово завода. 16 июня 1956 года разлили первое пиво на отремонтированном заводе, способном

одовое колицество продукциисоставляло 70.000 гектолитров пива. После второй мировой войни из-за хозяственных трудностей опять остановили произвоство, и здания использовались для других целей, заводскую площадь использовали под складские помещения.

Значительное увеличение спроса на пиво опять привело к необходимости реконструкции надьканижаиского пивзавода. В октябре 1954 г. венгерский Совет Министров принял решение о восстановлении пивзавода и солодогово завода. 16 июня 1956 года разлили первое пиво на отремонтированном заводе, способном

Felhasznált forrásmunkák.

- Halis István és Hoffmann Mór: Zalavármegyei évkönyv és Milléniumra (1896)
- A magyar élelmiszeripar története (1981) (Söripar, 513-549. oldal: Dr. Gallatz János)
- Búzási Róbert: A Nagykanizsai Sörgyár története (1987)
- Söripari Hírlap 1959-1989-es tudósításai.

Felhasznált fényképanyag:

- MTI fotóarchívuma,
- Nagykanizsai Thury György Múzeum fotóarchívuma,
- Leitgeb Vilmos fotógyüjteménye,
- Sörgyári brigádnaplók fotóanyaga.

A vállalat nyugdíjas illetve aktív dolgozói a sörgyár történetének megírásához feljegyzéseikben, visszaemlékezéseikben értékes adatokkal, korabeli fényképanyaggal segítségünkre voltak.

Névszerint mondunk köszönetet mindegyiküknek:

Bajnóczy Sándor, Dr. Beleki József, Biczó László, Bicsák Józsefné, Bódics László, Buzássy Gabriella, Cser György, Háncs Lajos, Hoffer Zoltán, Horváth László, Kalamár Szilveszter, Keszei Ferenc, Kovács Lajos, Kőfalvi István, Krihó József, Pál Miklós, Poszavecz József, Róka József, Salamon László, Sashalmi Mária, Szantner József, Tóthné Röszler Mária, Tóth István, Vásárhelyi László.